

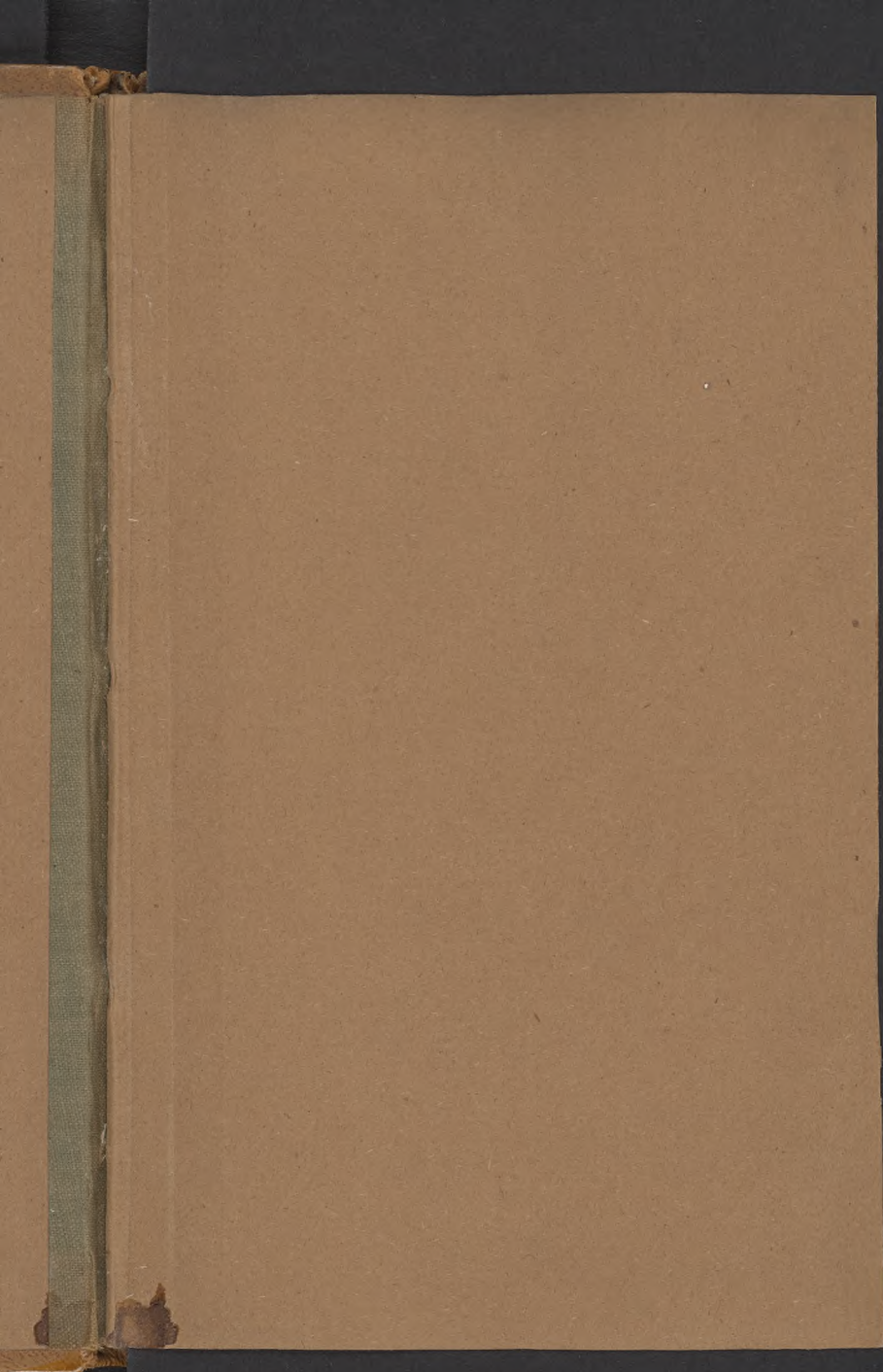
RAKT.

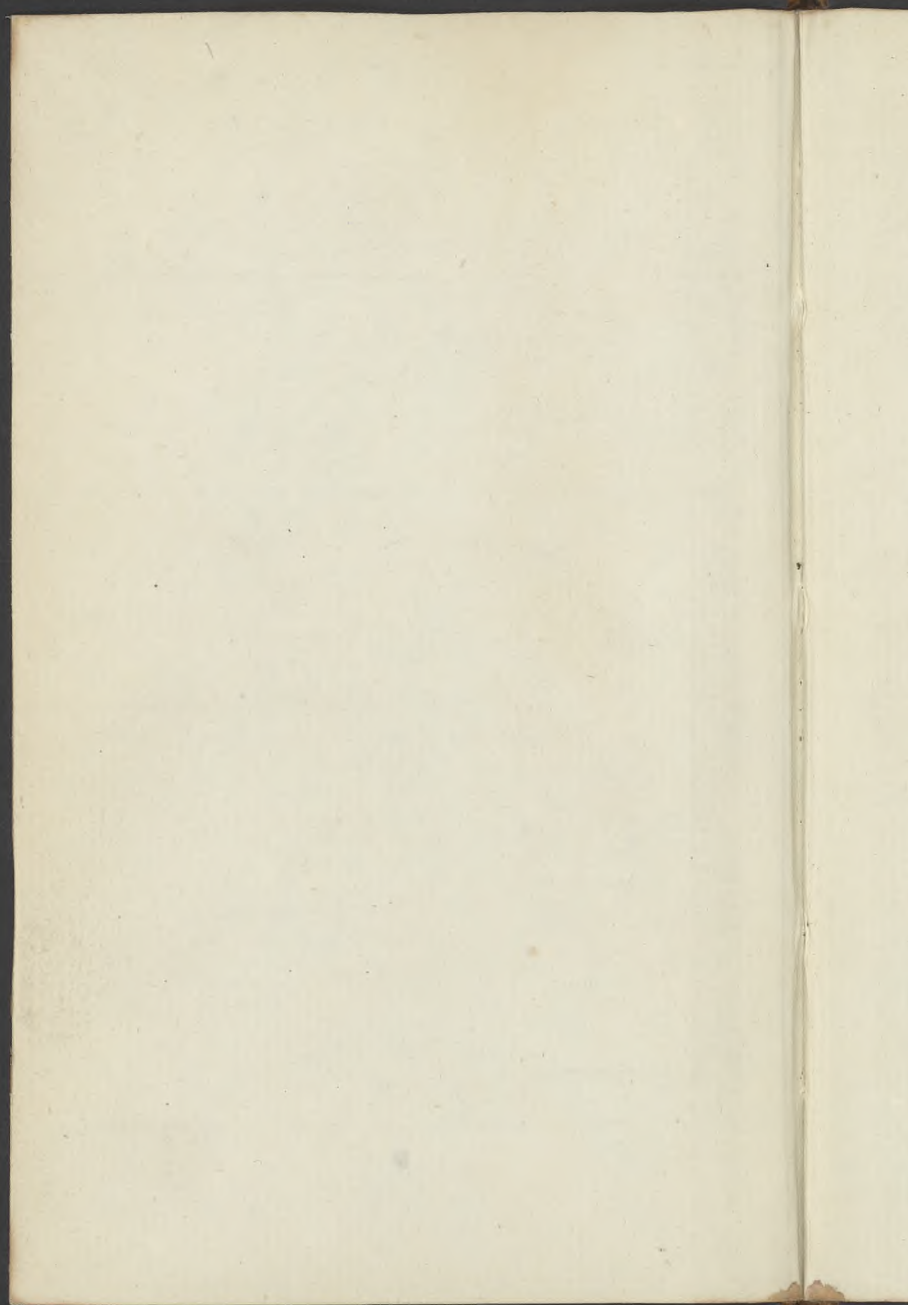
1025}

1026}

(Hicoryx. 45-48. is 53-66.
lap.)

1025

IS
ben
n

ELS
torság
n

B

Az

Ny

Az
ISTEN KEGYELME-
ben lévő ember idvességes életé-
nek bizonyos, s' meg-csalhatat-
lan jegyekből való meg-esmé-
réséről.

MELLYET
ELSŐBEN COLOSVARI PRÆDIKA-
torságában a' Reformata Ecclesiában prædikállott,
moltán pedig egyben szedegetvén közön-
ségesé tőtt

BATAI B. GYÓRGY,
Zilahi Ecclesiának Lelki Pásztor.

2 Cor. 13. 5.

*Avagy nem ismérteke magatokat, hogy a' Jesus
Christus ti benneitek vagyon.*

S Z E B E N B E N,

Nyomtatva SZENCI K. ABAAHAM. 1665. élt.

szé

A'
tén
lste
v

I

E
S
A

ken
bün

A' TERHES ES MAJD SZIN-
tén el-viselhetetlen iga alatt nyögő, de
Isten kegyelmes szabadítását sohajtoz-

va váro keresztyén ZILAH váro-

sának Fő BIRAJANAK

IJ-JARTO GYÖRGY,

és a' több tanácsbéli fő rendeknek,

BORBELY FERENCZ,

SZÖCS JANOS,

ASZTALOS DAVID

uraiméknak &c.

*Istentől kegyelmet és minden idvességes jokat
kívánok.*

BEcsűletes uraim s' halga-
toim, Jesus Christus örö-
kös juhaj. Siralmas szo-
moru váratlan időkre
virradánk-fel, a' mellye-
ken a' nagy inség naponként nevedik
bűneinkért, úgy hogy a' siralmas Pro-

D E D I C A L A S.

phetával azt mondhattyuk: El-esett a' mi fejünknek koronája. Jaj most nekünk, mert vétkeztünk. Miulta Isten Colosvári prädikátorságombol ki-költöztete, majd inkább minden esztendőben futás, bujdosás volt állapotunk, amaz Istent nem ismérő Tatór nemzet miatt, kinek képét le-rajzoltatta Isten Jeremiás által, c. 5. 15, 16. sőt néha oly veszedelemben forgottunk miattok, hog' azt igazán mondhattyuk a' mit Dávid Jonathánnak, csak egy lépés kőzi volt halálunknak és rabságra valo esésünknek, 1. Sam. 20. 3. Mert ha a' Jehova velünk nem lótt volna, mint az Izrael népe mondgya Psal. 124. v. 2, 3. &c. elevenen el-nyeltenek volna, mikor az ő busulások mi ellenünk fel-gerjedett vala &c. de az Ur nem ada prädára, csudálatosan, mint az három iffiakat a' tűzből, és Danielt az éh oroszlánok verméből kiszabadita, magunkat és szerelmes ne-
velet-

velet
ada
nézv
unvá
mém
vette
rése á
mas
felett
nalar
mod
szép
szolg
nék,
raszt
Melly
ditan
lám,
ben, é
az Ap
kégl
káb i

D E D I C A L A S.

veletlen magzatinkat kezekben nem
ada. A' mely kedvetlen állapotokra
nézve, a' sok bujdosást és rettegést el-
unván, már két izben tellyeséggel el-
mémet a' kégltek közt való lakáttól el-
vettem vala, de kégltek sok rendbéli ké-
rése által meg-győze. Noha az hatal-
mas idegen népnek sarczoltatása ereje
felett való, még-is mindazonáltal, hogy
nálam nélkül ne légyen, minden utakat,
modokat fel-keregett bölcsen, hogy ily
szép feles gyülekezet között az Isteni
szolgálatban hiba és fogyatkozás ne es-
nék, magamat-is inkább közte meg-ma-
raszthatna, mellettem Káplánt tart.
Mellyekről gondolkozván jól, ugy faj-
ditám és valósággal-is meg-tapasztal-
lám, hogy él a' Jesus Christus kégltek-
ben, és az ő szereteti szorongattya mint
az Apostolt, 2 Cor. 5. v. 14, 15. Hogy az
kégltek Istent igéjéhez való szereteti in-
káb inkább gerjedezzen, sőt ugyan lán-

D E D I C A L A S.

got vessen; Im ez kitsiny munkát kégl-
teknek ajánlom, vegye, olvassa, olvas-
tassa, és lelke épületire fordítsa. Az Ur
kéglket egész vároful oltalmazó szár-
nyai alatt védelmezze, tartsa-meg, hogy
mint a' csipke bokor, ha rúz vagyon-is
benne, meg ne emésztesék, se a' fok ha-
boktul el ne buritassék, A M E N.

*Kégltek Lelki Pásztorá
a' Jesus Christus szolgája*

BATAI GYÖRGY.

A' L E L

El

szol Jál
lattyá l
nik-me
avagy
veszett
műka
v. 19.
Ha tel
munka
19. és
Az 3.
dolgok
szerén
tsoda m
5. 17.

A' LELKI ELETRÖL.

Gal. 2. v. 20.

*Elek pedig többé nem én, hanem él én
bennem a' Christus.*

EGY féle életnek neméről vagyon az Irásban emlekezett. Az első *Természet szerént való Elet*, melyet a' származás által szüléinktől vészünk, melynek kezdeti léfzen a' fogantatásnak utánna negyvenedik napon, erről szol Jakab 4. v. 14. ezt rövidnek, nyomoruságosnak állattya lenni Job, 14. 1, 2. Gen. 47. 9. ez akkor szünik-meg, mikor a' lélek a' testtűlel-válik. Az 2. *Testi* avagy *lelkes Elet*, mely nem egyéb, hanem a' megveszett természet munkáinak gyakorlása, a' minéműek a' paráznság, hazugság, irégység &c. Matt. 15. v. 19, 20. melyről az Apostol így szol Rom. 8. 13. Ha test szerént éltek meg-haltok: mert a' testnek munkái ki-rekesztenek az örök életből, Gal. 5. v. 19. és az Isten átkát szállitták reánk, Col. 3. v. 5, 6. Az 3. *Lelki Elet*, mely az Istentől parancsolatott dolgoknak munkálodása, az ő ki-jelentetett akarattya szerént való magunk viselése, 1 Pet. 4. 2, 6. Ez mitsoda munkákból tetczik-meg le-írja az Apostol, Gal. 5. 17, 22. Ez illyenek ellen nincsen a' törvény. Ez

ily ember lelkinek mondatik, 1 Cor. 2. 14, 15. Az 4. az *örök Elet*, melyről Joh. 10. 28. ez akkor kezdődik-el, mikor az Isten és Christus ismértire jutunk, Joh. 17. 3. benne hiszünk, Joh. 3. 36. cap. 5. v. 24. Ez igékben szol az harmadik életnek neméről, ugyanint a' lelki életről, melyet hitnek általa élünk, melyről így szol az Apostol: *Elek pedig &c.*

Summa szerént előnkben adatik a' Pál Apostolnak a' maga lelki élete felel való bizonyos volta: *A' Christus él én bennem.*

Az hol két kérdéseket vizsgállyunk-meg:

I. Kit mond az Apostol élni? F. Magát.

II. Kitsoda fundamentoma és kutfeje az ő lelki életének? *A' Christus él én bennem.*

Az első kérdésre való felelet. Az élő személy nem egyéb hanem maga az Apostol, ki így szol: *Elek pedig nem én.* A' testi okoskodással bíró ember előtt, csudálatos szollásnak formájának látnak ez lenni, ha a' régi pogány bölcsektől, Plátótól és Aristoteleستől kérdetted volna, mit akar jelenteni az Apostol ez igékkel, kétség nélkül azt felelték volna, hogy a' mit egy szavával állat, azt más szavával vizsgálja hívja, illetlenülül tagadgya, de a' lelki ember, ki a' Szent Lélektől megvilágosítatott, által-láttya hogy helyesen szol az Apostol, mondván: *Elek, de többé nem én*, mellyel azt akarja jelenteni, hogy noha ő a' testnek sátorát viseli, az halando testben vagyon, de azért nem úgy él, mint testi ember, test szerént, mint annak előtte, mikor Isten boszonto és káromlo volt, hanem mint lelki ember, lelki módon, a' mely lelki idveséges éle-

te, nem a' maga erejéből és tehetségéből, hanem a' Christusnak ő benne lakásából foly.

E' szollásnak formáját vészi az Apostol a' léleknek a' testben való lakásátul. Láttuk hogy a' mi testünk él, mozog &c. de nem magától él, mert a' test magában élet nélkül való állat, mint az Adámé, kiben minekutánna lelket lehellett volna az Isten, úgy lőtt élő állattá, Gen. 2. 7. a' lélek, a' ki magában-is élő, a' testet élő állattá tévzi, és így igazán mondatik a' testben a' lélek élni, a' Christus is bennünk kiket meg-elevenített, Eph. 2. 5. Az irás az Isten kegyelmes ajándékittul, ugymint: hittul, szeretettul, és reménségtul üres embert, ha szintén természeti élete vagyon-is, mozog, jár, észik, holtak nevezi természetire nézve, Eph. 2. v. 1. Apoc. 3. 1, 2. Ellenben azt az embert a' ki a' Christusban hiszen, lelki munkákat cselekeszik, az Isten igéjét figyelmetessen halgattya, meg-tartya, könyörög &c. élni mondgya, mert ezeket nem a' természetnek erejéből, hanem a' Szent Léleknek indításából cselekeksi. Ez Apostol mig Phariseusi állapotban volt, testi és természeti életet élt, melyben az Istennek hievr üldözte, Act. 9. 1 Cor. 15. 9. de minekutánna a' mennyei világosság környül-vötte volna, a' Jესus magát véle meg-ismérteté, Act. 9. 4, 5, 6. az után kezdé osztán lelki életet élni, engedelmeiségét igéré, mondván: *Mit akarsz Uram hogy cselekedgyem?* Oly buzgo volt, hogy az Ecclesiát mind tanításával s' mind jó példa adásával építette, erre tehetséget és erőt vett a' Christustul, ki őtet Sz. Lelke által el-foglalta, úgy élt hog' maga felől illyé bizonságot mér tenni, 2 Tim. 4. 7.

A' második kérdésre a' felelet: Fundamentoma és kutfeje az ő lelki életének, a' körül származott, a' Christus, mondván: *El én bennem a' Christus*. Hogy hogy?
 1. Az ő Szent Lelkeáltal, a' kinek mi templominak mondatunk, 1 Cor. 6. 19. ezt a' fűságnak jussa által birjuk, Gal. 4. v. 6. 2. Hit és a' szent életnek gyakorlása által, Eph. 3. 17. Joh. 14. 20. úgy hogy minden ujjá-született ember a' Christus fel-támadása által meg-elevenitetett az új életre, mint vagy on az Apostolnak amaz intézésében, Col. 3. 1, 2.

Itt az embernek négy karban forgo állapottyáról kell gondolkodni:	1. Az épségről, Gen. 1. 26, 27. Eccl. 7. 27. 2. Az esetről, Gen. 3. 17, 23. Act. 26. 18. 3. A' kegyelembe való vételről, 1 Joh. 3. 14. 4. A' meg-dicsőítésről, Rő. 8. 30.
---	--

I. Az épségben szabadsága volt az embernek a' jónak és a' gonosznak cselekedésére egyaránt, mert az Isten az Adámmal véle teremtetett volt azt az erőt, ugy mint a' szentséget és igazságot, a' mellyel lelki életet élhetett volna, ha akarta volna, semmit nem szűkölködve a' Christus meg-elevenítő és lelki életet adó kegyelme nélkül: itt Adámnak úgy volt állapottya mint télben valamely háznak, mely a' magában lévő és égő tűztől melegül-meg, nem a' Napnak külső hévségétől.

II. Az esetben, melyben ama' parancsolatnak megfegése után estenek, Gen. 2. 17. lelki halállal meghalának, a' jora való tehetségtől meg-fosztatának, Eph.

Eph. 2. 1. i.
 nak, Gen.
 és vak, ho
 hatya, érth
 csolattyáva
 nek szolgál
 tőriben fog

III. A'
 képpen ren
 hivattatik,
 mint a' Lye
 tarik, a' Ch
 hivek immá
 tagjainak,
 Christus-is
 3. 17. itt in
 bol meg-éle
 valo erőt hi
 potttyában j
 kegyelme á
 benne lévő
 üresfedhetik,
 szerző oka
 sára nézve,
 lelki életet
 intézésében,
 a' melyhez k
 nem csak me
 kövérése va
 cap. 11. 29.

Eph. 2. 1. itt immár gonoszról egyebet nem akarhat-
nak, Gen. 6. 5. Matt. 7. 18. Jer. 13. 23. itt oly tompa
és vak, hogy elméje az időseges jót meg nem fog-
hattya, értheti, 1 Cor. 2. 14. akarattya az Isten paran-
csolattyaival ellenkező, Matt. 23. 37. egészen a' bűn-
nek szolgálattya alá-vetett, 2 Pet. 2. 19. a' Sátán
törében fogva tartatik, 2 Tim. 2. 26.

III. A' kegyelembe való vételben, a' mikor hatha-
képpen rend szerént az igének prædikállása által el-
hivattatik, belől a' Szent Lélektől szíve hajtogattatik
mint a' Lydiájé, Act. 14. 16. hittet meg-ajándékoz-
tatik, a' Christust vérszi, Joh. 6. 56. a' melyre nézve az
hívek immár mondatnak Christus házának, Heb. 3. 6.
tagjainak, 1 Cor. 12. 12. jegyefinek, Eph. 5. 23. a'
Christus-is ő benne lenni, 2 Cor. 5. 17. lakni, Eph.
3. 17. itt immár meg-lelkesítetik, a' bűnnek halálá-
ból meg-élesztetik, a' Christustul vérszi a' lelki életre
való erőt hit által, Joh. 15. 3. ebben a' kegyelem álla-
pottyában jót és gonoszt cselekedhetik, a' jót az Isten
kegyelme által, 2 Cor. 3. 5. Phil. 2. 13. A' gonoszt a'
benne lévő gyaróság miatt, melytől míg él meg nem
űresedhetik, Rom. 7. 19, 20. Itt a' lelki életnek külső
szerző oka a' Christus, kétképpen: 1. Közbenjárá-
sára nézve, mert az ő halálával és fel-támadásával
lelki életet nyert és hozott, erre néz az Apostol az ő
intésében, Col. 3. 1, 2. 2. Az ő példa adására nézve,
a' melyhez kell az híveknek életeteket formálni, mert
nem csak meg-elevenítette őket, hanem egyszer'smind
követésre való példát-is hagyott nekik, Matt. 16. 27.
cap. 11. 29. Joh. 13. 15. A' miként a' testi atya nem
csak

csak nemzi az ő fiát az ő hasonlatosságára, hanem táplállyá, taníttya-is azt járni, így a' Christus-is nem csak szerzi az ő érdeme által a' lelki életet, hanem egy-szers' mind azt az ő életéhez formállyá, és formáltattya naponként, Eph. 4. 13. 1 Cor. 15. 49. hogy a' mi tagainkat egészlen Istennek szentellyük, Rom. 12. 1, 2. Itt az ujjá-fzűletett embernek úgy vagyon állapottya, mint nyárban a' mi házunk melegségének, mely a' Napnak külső hévségétől melegszik-meg, így ő-is a' Christustul vészi azt az erőt, mellyel buzog a' lelkiekben. Illyen állapottyáról szol az Apostol mondván: *El a' Christus én bennem.*

IV. A' meg-dicsőítésben, melynek sengéjét még ez életben-is kezdi érzeni, ott az jot tökéletesen foggyatkozás nélkül vidámsággal vívzi véghez ez halando élet után, erről szol szent Pál, 1 Cor. 13. 11, 12.

T A N U S Á G.

Valaki a' Christust magában nem érzi lakni, az a' Christuson kívül vagyon, nincsen annak lelki id-veiséges élete.

Ihon az Apostol a' Christust ő benne lakni érzette, a' mely életet ez halando testben élt a' Christusban való hit által élte, mitsodás élete volt néki, ki-fejezi, Aét. 24. 16. 1 Theffal. 2. 10.

Hogy a' tanuságot meg-érthessétek, két dolgokat vizsgálunk-meg a' bizonyságok és okok előtt.

1. Mitsoda a' Christus kívül lenni és élni?

2. Mitsoda a' lelki idveiséges élet?

Felel: Az elsőre. A' Christust az ő személyében, tisztí-

tisztiben, mint meg-veiséget ne-ni, a' bűntött szent d- kívül lenni vassa-meg a-

Felel: A bernek nem rattyá szeré szerezetből ő benne val

Ezt kettő

Abrahám

1. Hitt Iste nem kételk- nel járt, par v. 1. Gen. 22

teti, Ecclef. egész Isteni szerezetből

24. 15, 16.

kiván, mits

3. 23. munk

A' Tanu

Christus Ur vesőhöz has- tattanak, l- nem szivnal nek; az Iste

hanem tá-
 tus-is nem
 hanem egy-
 ormáltattya
 'mi tagain-
 12. 1, 2. Itt
 állapottya-
 k, mely a'
 , így ő-is a'
 g a' lelkiek-
 mondván :

engéjét még
 életesen fo-
 ez ez halan-
 3. 11, 12.

akni, az a'
 nak lelki id-

kni érzette,
 ristusban va-
 -fejezi, Act.

két dolgokat
 c előtt.
 élni?

zemélyében,
 tiszti-

tisztiben, és jótéteményiben nem ismérni, ő benne
 mint meg-váltóban nem hinni, az ő érdeme által id-
 vefségét nem várni, őtet mindenek felett nem szeret-
 ni, a' bűnt szivből nem utálni, őtet a' példájul hagyat-
 tott szent dolgokban nem követni, ez a' Christuson
 kívül lenni és élni, a' ki erről bővebben akar érteni ol-
 vassa-meg az Eph. 2. 1, 2. &c. egészen.

Felel: A' másodikra. A' lelki idvességes élete em-
 bernek nem egyéb, hanem az Isten ki-jelentetett aka-
 rattya szerént valo maga viselése, a' kegyességből és a
 szeretetből származott munkája, mely a' Christusnak
 ő benne valo lakásából származik.

Ezt kettőre vihetni: 1. A' hitre. 2. A' cselekedetre.

Abrahámnak Istenes kegyes élete e' kettőben állott:
 1. Hitt Istennek, Gen. 15. 6. az ő ígéletiben semmit
 nem kételkedett, Rom. 4. 25. 2. Szüntelen az Isten-
 nel járt, parancsolattya'hoz engedelmes volt, Gen. 17.
 v. 1. Gen. 22. 1, 2. A' Salamon-is e' kettőben helyhez-
 teti, Ecclef. 12. 15. Dávid, Psal. 37. 3. Pál, Tit. 3. 8. Az
 egész Isteni tudomány e' két részekből áll, hitből, és
 szeretetből származott munkákból, 2 Tim. 1. 13. Act.
 24. 15, 16. mikor azokat cselekedzed a' miket Isten
 kíván, mitsodák azok láfd Mich. 6. 8. 1. Hitet, 1 Joh.
 3. 23. munkát, 1 Theff. 4. 3. Rom. 12. 2. 1 Theff. 5. 18.

A' Tanúságnak bizonyága, Joh. 15. 3. 4, 5. Az hol
 Christus Urunk magát a' bölőtödhöz, az hiveket a' bölő-
 veshöz hasonlittya, kik ha ő beléje hitnek általa né öl-
 tattanak, lelki életre valo nyereséget és elevenséget
 nem szivnak, semmi jo gyümölcsöket nem teremhet-
 nek; az Istent szívesen nem szerethetik, bizodalom-

mal

mal segítségül nem hihattyák, félhetik &c. felebarát-
tyoknak nyavalyáján szívek meg nem eshetik, az
igafságot, tiszta életet, jó lelki-imérettel nem gyako-
rolhattyák. Ezt kevés szóval mondgya-ki Christus
Urunk: *En nálam nélkül semmi jót nem cselekedhettek.*

OKAI A' TANUSAGNAK.

I. Mert a' Christuson kívül valo embert az irás
holtak nevezi, Eph. 2.1,5,6. az holt nem érez, nem
lát, hall, mozog, nem munkálodik, nem jár; ilyen
a' Christuson kívül valo ember a' Sz. életnek gyakor-
lásira nézve, azért mondgya Zachariás Pap az halál
árnyében lenni őket, Luc 1.79.

II. Mert a' tagok semmiképpen nem élhetnek a'
fővel valo egygyeységeken kívül; ha kezedet, lábodat
&c. el-vágod a' főtől, el-fzárad. A' Christus feje az
hiveknek, az hivek néki tagjai, Eph. 5.23. az honnét
világóssan ki-jő, hogy senki a' Christuson kívül lévén,
nem élhet idvességes életet.

FEDDŐ HASZON.

Feddernek azok a' kik azt alittyák, hogy ők a' Chri-
stus nélkül-is idvességes életet élhetnek, jót cseleked-
hetnek. Illyenek a' pogányok, eretnekek, és még a'
Sidok-is, kik az el-jött Messiásban nem hisznek:
nem-is elég ez az ő mentességekre, hogy ők az Atya
Istent tisztelik, mert ez a' parancsolat, Joh. 5. v. 23.
hogy a' ki tiszteli az Atyát, a' Fiút-is tisztelje. A' ki
hiszen az Atyában, hidgyen a' Fiuban-is, Joh. 14. 1.
Ephef. 2. 12.

TANI-

Hát addig
stusfra szert
az Istennek
béli igéreteknél
feszítettett Je
2.2. Abrahá
feszítettett Je
meg-váltásna
nek valakik
ő benne az id
kolmatos a' jo

C

Nofza szál
künkét, ha
nem a' Christu
a' Sátán, a' kü
sával. Ezt a'
tyúk-meg.

Az idve

I. Jegye:
ki érzékenségi
meg-világosíta
nyoké, Luc. 2
és érezheti az I
mint a' Candac
2. Annak főle
nak örömmel v

TANITO HASZON.

Hát addig soha meg ne nyugodgyál, míg a' Christusfra szert nem tehetsz. De miképpen? Halgassad az Istennek igéjét, elmédet fordítsad az Evangeliumbéli ígéretekre, mert azokban egyedül csak a' megfeszítettett Jესus tétetik elődbe, 1 Cor. 1. 23, 24. 2 Cor. 2. 2. Abrahám erre nézett, Joh. 8. 56. 2. A' megfeszítettett Jესusban mutogatgatik az idvesség, és a' megváltásnak elégsége mely készítettett mindennek valakik ő benne hisznek, Joh. 3. 16. Act. 4. 12. ő benne az idvesség, Joh. 1. 4. az élet, ő általa vagy alkalmas a' jonak cselekedésére, Phil. 4. 13.

CIRKALO HASZON.

Nofza szálljunk magunkban, czirkálljuk meg lelkünket, ha mi lelki idvességes életet élünké, talám nem a' Christus él bennünk a' szent élet által, hanem a' Sátán, a' külbmb-külbmb féle bűnöknek gyakorlásával. Ezt a' lelki életnek tulajdonságiból ismérhetjük meg.

Az idvességes életnek jegyei ezek:

I. Jegye: A' mely ember lelki életet él, annak lelki érzékenységi vadnak, 1. Annak értelmének szeme megvilágosított, megnyitott, mint a' Tanítványoké, Luc. 24. 45. úgy hogy láthattya, Psál. 119, 18. és érezheti az Isteni dolgokat, 1 Cor. 2. 14. nem úgy mint a' Candaces Királyné Komornikjéé, Act. 8. 31. 2. Annak fülei nyitva vadnak, kéfzék az Isten szavának örömmel való hallására, Esa. 50. 5. Psál. 85. v. 9. 3. An-

3. Annak az Isten igéje oly jo izűnek tetszik, mint az egészséges embernek az jo étel ital, 1 Pet. 2. 3. kíván-nya, máfokat hiv arra, Pſal. 34. 8. Eſa. 2. v. 2. 3. 4. Annak jo illat gyanánt vagyon a' prädikáltatott ige, innen életnek illattyának mondatik. Ezekből bizonyosan eſzűnkben vehettyűk, ha idveſéges életűnk vagyoné, a' Chriſtus lakiké bennűnk, a' lelki dolgokat érttyüké, meg-ítélhettyüké, 1 Cor. 2. v. 12. Rom. 8. v. 5. kéſzek vagyunké az Iſten ſzavának hallására, ahoz valo engedelmeſégre, mint Samuel, *Imbol a' te ſzolgád ballya*, 1 Sam. 3. 10. mit akarſz, Act. 9. v. 6. kéſz az én ſzivem, Pſal. 57. 8. Abrahámmal meg-indul hogy az Iſtennek meg-értett parancsolattyát véghez vigye, Gen. 22. 3. A' Chriſtuffal, Pſal. 40. v. 8, 9. ha ellenben az idveſégnek dolgaiban tudatlan, elméje tompa, az Evangeliumi tanítáfokat meg-nem értheti, 2 Cor. 4. 3, 4. és 1 Cor. 2. 14. reſt, az igét unadalmatlan halgattya, nem győnyörködik abban, mint Jer. 6. 10. nem cselekedője, mint Jer. 18. 12. Zach. 7. 11, 12. jele ez hogy ninesen réſze a' lelki idveſéges életben.

II. Jegye: Annak lelkiereje, tehetsége és munkája vagyon, a' lelki erőben nevelkedik az ige által, 1 Pet. 2. v. 2. meg-ujjult elmével, ſzível vigyázz az Iſtennek minden parancsolatira, Pſal. 119. 6. 2. mindenben az ő dicsőſégét nézi, 1 Cor. 10. 31. Act. 24. 16. 3. Az ő igéjéről elmélkedik, beſzél, Pſal. 37. v. 30. 4. A' bűr ellen harczol, s' még pedig minden bűn ellen, annal minden nemeit gyűlölvén, Pſal. 119. 128. 5. A' gonofzoknak tárfaságául iſzonyodik, Pſal. 1. 1. 1 Cor. 15. 4. 6. Ehezi a' Chriſtusigafságát, Matt. 5. 6. 7. Hi-

vata-

vatalához ille-
lekedetir keg-
nyilván valo
özvegy fia, n
mondatik fel
Luc. 7. 15. Az
nedett. A' Jap
a' teſti eledelt
ez az étel kívá
nek. A' Lázár
ſus ſzavára a'
a, Joh. 11. 44.
Moifeſſel kiált
el, 1 Sam. 1. 13
nagyra becsül
Theſſ. 1. 6. n
Ur őſvenyén
ek ſzollo léle
III. Jegye:
nak, ſzive a' m
al, Phil. 3. 14.
a' mi jo valóság
hajlando a' kő
lene tett vétke
az Apoſtol Col
lek tartya, ha
vát cselekedhe
den e' világnak
vétkéi eſzébe j
v. 19. Matt. 26.

mint az
3. kíván-
2,3. 4.
ratott ige,
ból bizo-
életünk
dolgokat
Rom. 8.
hallására,
Imbol a' re
Act. 9. v. 6.
meg-indul
át véghez
v. 8,9. ha
n, elméje
m értheti,
nadalma-
mint Jer. 6.
7. 11, 12.
életben.
és munká-
által, i Pet.
az Istennek
ndenben az
6. 3. Az ő
4. A' bűr-
llen, annal
5. A' gc-
1. 1. 1 Cor.
5. 6. 7. Hi-
vata-

vatalához illendő dolgokat cselekefzik, minden cse-
lekedetét kegyességgel és szeretettel elegyíti-meg, ez
nyilván való jegye a' lelki elevenedésnek; A' Náimi
zvegy fia, mihelt a' Christustul meg-éleszterék, az
mondatik felőle, hogy mindgyárt kezdett szollani,
Luc. 7. 15. Az ő szollása mutatá-meg hogy meg-eleve-
nedett. A' Jajrus leánya mihelt fel-támasztaték, ottan
a' testi eledelt meg-kiváná, ételt kére elő, Luc. 8. 55.
ez az étel kívánása bizonyos jele vala az ő elevenességé-
nek. A' Lázár minekutánna fel-támasztaték, a' Chri-
stus szavára a' koporsóból ki-jöve, jár és mégyen va-
la, Joh. 11. 44. Így valaki lelkébē meg-elevenedett, a'
Moissével kiált szívében, Exod. 14. 44. szol a' Samuel-
tel, 1 Sam. 1. 13. vészi az igét a' lelki ételt, Joh. 8. 47.
magyra becsűlli, Matth. 13. 44. ahoz engedelmes,
1 Theff. 1. 6. meg nem csömörlik, Joh. 6. 23. 27. az
Ur ősvényén jár, Esa. 35. 8. szollja, mert az élő lé-
lek szollo lélek, Psal. 116. 10.

III. Jegye: Annak lelki indulati és kívánsági vad-
nak, szíve a' mennyeiekre gerjedez, az ég fele fiet Pál-
al, Phil. 3. 14. a' mennyeiekre visel gondot, Col. 3. 2.
a' mi jó valósággal, tisztességes, azokban foglalatos,
hajlando a' könyörületességre, békeséges türeésre, el-
lene tett vétkeknek meg-bocsátására, mellyekre inti
az Apostol Col. 3. 12, 13. Eph. 4. 32. gyönyörűség-
nek tartya, ha az ő mennyei szent Attyának akarát-
vát cselekedheti, Psal. 63. 6. A' Christusért kész min-
den e' világnak javait el-hadni, Phil. 3. 8. Ha előbbeni
vétkői eszébe jutnak el-szégyenli magát, fir, Jer. 3. 1.
v. 19. Matt. 26. ult. Ha az Istenhez való szeretetinek

kiszebbülését érzi magában, sohajt, gyötrődik, kíván magát, ottan
nya helyéreállatni, Pl. 51. 10. &c. Ezeket cirkáld meg lekedném, f
magadat hogy meg ne csalatkozzál.

Ha mind ez jegyeket magunkban fel nem talál
lyuk, mit cselekedgyünk? 1. Mennyünk hitből és
mazott könyörgés által az Urhoz, ő az orvos, Jer. 3.
6, 8. az ő lelkével meg-éleszt, Heb. 10. 22. Eph. 5. 26.
Miért mennyünk az Urhoz? mert a' miként semm
teremtett állat életet nem adhat az holtnak, hanem
csak Isten, Deuter. 32. 39. így a' bűnben meg-ho
lelket-is fenki Istenen kívül meg nem elevenitheti
Joh. 5. 21. Rom. 4. 17. egyedül, Efa. 44. 4. 2. A' Fi
az honnét életnek mondatik, Joh. 14. 6. 1 Joh. 5. ult
Act. 3. 15. 3. A' Szent Lélek, Joh. 6. 63. ennélkü
minden eszközök valamelyekkel élünk haszontal
nok, 1 Cor. 15. 5.

2. Ely azokkal az eszközökkel mellyek által ren
szerént a' lelki idveséges életre juthatunk. Mellye
azok? 1. A' prädikáltatott igének bé-vétele, Phil. 2.
16. Pfál. 19. 8. Joh. 6. 68. 2 Tim. 1. 10. Matt. 4. 4.
Az egházi szolgák, ezek a' menydörgő, fenyegető,
vigasztalo prädikációkkal költik-fel a' bűnösöket
bűnből, 2 Tim. 2. 24, 25. mint Náthán Dávidot, 2 S
12. Keresztelő Jánosa' Phariseusokat és a' Sadduceu
sokat, Matt. 3. 7, 8. Pétera' Christus gyilkosít, Act. 1.
24. 37. &c. 3. A' Christusban való hit, melynek gyü
mölcsai: 1. Az Istennek szives szereteti. 2. A' Fiui fé
lelem; ha ez két utolsó gyümölcsök bennünk lész
nek, kétségnélkül a' bűntől magunkat meg-ojjuk, é
a' Sz. életet gyakorollyuk, ha valami bűn előnkbe vet
magát

rődik, kíván magát, ottan ezt mondgyuk Josophel: hogy hogy cse-
cirkáld-me lekedném, félem én az Istent.

A' szent Pál Apostol, Act. 27. 31. így szolla a' ten-
gel nem találja a' hajókat között lévőeknek, ha csak, tudniillik az
nk hitből fáj, hajók ki-mennek &c. mi-is ha ezektől az eszközök-
rvos, Jer. 33. től meg-fosztatunk, a' Szent Lélek mint egy szél a'
2. Eph. 5. 26. vitorlát a' portufra nem fujja, semmiképpen lelki éle-
niként semmünk nem lehet, örökké való veszedelemben esünk
tnak, hanem és maradunk, 1 Tim. 1. 19.

De itt két Akadályink vadnak, mellyek meg-
elevenitheti gátolnak a' szent életnek gyakorlásában. 1. Szívünk
4. 2. A' Fiú e' világ szerelmétől el nem vált, melyre nézve inkább
1. Joh. 5. ult. teteczenek e' világ javai a' lelkieknél, inkább áhítózunk
63. ennélkül e' földiekre hogy sem a' menyeeikre. 2. Vétkes in-
k hasznontalanságát magunkban meg-fojtani nem akarjuk, ha
mit meg-kívánunk mindgyárt készek vagyunk véghez
vinni, ha az alkolmatofság hozza.

De ezek ellen az orvosságok im ezek: Vályl-és sza-
nk. Mellye kadgy-el e' világtól, 1 Joh. 2. 16. &c. Heb. 12. v. 1. Eph.
étele, Phil. 2. 5. 7. 11. mert senki meg nem éled a' Christus életével,
Matt. 4. 4. 2. 5. 7. 11. mert senki meg nem éled a' Christus életével,
fenyegető, hanem csak az, a' ki ez világtól el-vált, és el-fzakatt,
bűnösöket a' mikor Abrahámmal Isten frigyét tőn, mindgyárt azt
Dávidot, 2. S. kíváná tőle, hogy mennyen-ki az ő rokonsági közzül,
a' Sadduceu hadgya-el azokat, Gen. 12. 1. Act. 7. 3. mikor Lothot
ilkofit, Act. 1. meg-akarát tartani életben a' kénköves esőtől, el-sza-
melynek gyű kázt a' Sodomabéliektől, ki-vivé őket Angyali által,
2. A' Fiú fé Gen. 19. 16. így valakiker az Ur meg-akar tartani, sza-
bennünk léf baditani attól a' veszedelemtől, mely az hitetlenekre
meg-ojjuk, e' szállando, békeségnek és életnek frigyét szerez, Mal.
n előnkbe vet 2. v. 5. azokat el-fzakasztotta az istentelenektől, ma-
magát B 2 gok-is

gok-is el-fzakasztyák magokat hogy azokkal egy utó Pál. 45. 10. a
ne járjanak, eg'gyet ne értsenek, Rom. 12. 2. elméjében for

KERDES. El-fzakaszthattuké magunkat e' valóságokról fel
lágatul, ugy, hogy abban ne legyünk, javait ne szerenek kívánság
sük? Fel: A' mig a' természeti élet fenn tart, testünk meg az Isten
ro nézve e' világból ki nem mehetünk, de elménkre II. A' bűn
indulatinkra nézve ki-mehetünk, ha elméinket még penig el
mennyeiekre függesztjük, Col. 3. 2. Phil. 3. 20. Sgyak. A' ter
ugyan valósággal el kell ettől válnunk, ha meg akált, Eccl. 3. 1
runk szabadulni ez jelen való gonosztul, Gal. 1. 4. 6. 6, 11. Ezel
Sidok Ægyptomból ki-jóván testekre nézve el-ha meg kell
gyak azt, de némellyeknek szívek Ægyptomban vagy lelkünk
ratt vala, mert meg-emlekezének a' fős ugorkákrogyetlen tyrán
hufrol, Num. 11. 5. melyért az Istennek karagja szatagaitat hat
la rájok, Pál. 78. 3. A' Loth felesége-is ki-jőve Sodejti, Rom. 6.
mából, de szeme Sodomában vala viszsza nézve, ki Ellenben
az Isten haragjának láthatós példája lön, Gen. 19. 2 győzhettük
melyre képest Urunk-is azt mondgya: Meg-emlétolljuk, ha
kezzetek a' Loth feleségéről, Luc. 17. 32. so bálvaz életben, ho
nyá változott, hogy meg-fozna, efzelekké tenne, ha azolna, Gal. 5
eke szarvára tettük kezünket, viszsza e' világra ne né 17. ugy ho
nénk Demással, Luc 9. 62. akarattya bűn

Moises a' Sidok gyülekezetinek így szolla: Merik, hogy itt m
nyetek-el az istentelenek sátorátul, hogy büntetések hattyuk Pál
ben részelek ne lennétek, Num. 16. Hát mi az Iste
parancsolattára nézve nem szakadnánk-e az isten
telenektől: igen-is. 2 Cor. 2. 6, 17. Ef. 5. 2. 12. Apoc. 18. 4 Ellyünk bá
holott azokat magától elűzi, Mat. 7. 13. a' Christus azatni hogy a' c
igaz jegyesétül, mely a' keresztyén ember lelke, meg testben.
kivánnya, hogy el-felekezzen az ő atyának házáro Indito oko
Pál

okkal egy utó Pál. 4. 5. 10. arról el nem felelkezhetik ha szünetlen
12. 2. elméjében forgattya. El kell hát e' világi hejábava-
agunkat e' világokról felelkeznünk, és szíveinket a' mennyieiek-
vairól ne szere- nek kívánságira kell fordítanunk, mert ezért jelent-
tart, testünk meg az Istennek kegyelme, Tit. 2. 12.

de elménkre II. A' bűnt magunkban ölyűk-meg, Coloff. 3. 5.
elméinket még penig első mozgásában, tagaink ne munkálod-
hil. 3. 20. Sgyák. A' természeti életben az élet előzi-meg az ha-
ha meg akált, Eccl. 3. 1. de a' lelki életben az halál előzze, Rom.
1. Gal. 1. 4. 6. 6. 11. Ezek közöttül valamellyiknek szükségeskép-
nézve el-ha- pen meg kell lenni, vagy a' bűn hal-meg bennünk,
gyptomban ma- gy lelkünk hal-meg a' bűnért. Mert a' bűn oly ke-
s ugorkákro- gyetlen tyrannus, ha erőt vehet uralkodik, minden
ek karagja sz- tagainkat hatalma alá hódoltattya, a' veszedelemben
ki-jöve Sodejti, Rom. 6. ult.

za nézve, kié Ellenben ha mi-is az Isten kegyelme által meg-
1. Gen. 19. 2. győzhettyűk, kezdetit meg-fojtyuk, folyását meg-
: Meg-emi- gátoltyuk, ha szintén meg nem űresedhetünk-is tőle
3. 2. so bálváz életben, hogy bennünk ne lakjék, ellenünk ne har-
ké tenne, ha szolna, Gal. 5. 17. de azért meg-erőtlenirhettyűk, 2. Tí.
világra ne né- 17. úgy hogy nem regnálhat rajtunk, Rom. 6. 12.
akarattya bűnös természetünknek úgy meg-gátolta-
szolla: Mer- ik, hogy itt mi idvességes életet élhetünk, s' azt mond-
gy büntetések hattyuk Pállal: *El én bennem a' Christus &c.*

Hát mi az Iste
ké-el az isten

I N T Ó H A S Z O N.

12. Apoc. 18. 4. Ellyűnk hát idvességes életet, ha meg akarjuk mu-
a' Christus az- tatni hogy a' Christus él mi bennünk, mint a' lélek a'
er lelke, meg- testben.

vának házáro Indito okok az idvességes életre: 1. Ha meg-gon-
Pál B 3 dol-

dollyuk, hogy örök életre való el-választásunknak, meg-váltásunknak és hivattatásunknak ez vége, Eph. 1.4. 1 Tim. 4. 7. Tit. 2. 14. 1 Cor. 2. 2. Ha meg-gondol-lyuk hogy a' kik fentül élnek ezekhez az Ur kegyelmes, Mal. 3. 17. mindenkor Isten előtt kedvesek, Ef. 4. 3. 4. Másoknak-is kedvez érettek Isten, Gen. 6. 9. mint Lothért, Pálért, Act. 28. a' veszedelmes időt meg-rövidíti, Matt. 24. 22. 3. Ha meg-gondol-lyuk az utolsó ítéletnek napján áldottaknak neveztetnek, és a' dicsőségben bé-szállítatnak, Matt. 25. 34. ezt adgya-meg nekünk &c. AMEN.

II. PRÆDIKATIO.

A' lelki életnek eszközeiről.

Galat. 4. v. 20.

A' mely életet most élek a' testben, az Isten Fiában való hit által élem.

Szükségesképpen két dologra kell annak vigyáz-
ni valaki idvességes életet akar élni: I. Ne csak el-kezdgye az Istenes életnek gyakorlását hanem vég-hez-is vigye; 1. Mert nem az koronáztatik-meg, a ki el-kezd a' pályá futást, hanem az, a' ki a' céláig fut, 1 Cor. 9. 24. 2. Mert sokan jól kezdettk-el éle-tek, de ismét meg-csüggettek, jól kezdet vala amaz iffiu gondolkodni, Matt. 19. *Mester mit cselekedgyem.* &c. mert az örök élet felől való tudakozás jó dolog: de a' mit Urunk parancsola néki, azon meg-szom-
rodék

rodék s' el-l
szándékát jel
hamis prop
delmesb az
előbbeni szá
tent reájok
4. v. 19.

II. Nap
hitben, szer
ni, 2 Pet. 1. 4.
vének mind
az Istentől
kell élni, m
szerént val
mind ez ké
szol, 2 Tim
A' másikat-i
jándékiban
mely életet
által éli.

Summáj
öbenne val

Az ho

1. Hely

2. Eszk

Az első

testben, me

ben, érti a'

2 Cor. 4. 11. 3

ten törvény

rodék s' el-hagyá ötet. Amaz irás magyarázo-is jó
szándékát jelenté szavával, Matt. 8. 19. Luc. 9. 57. az
hamis prophéták-is kiknek utolsó állapottyok vesze-
delmesb az elsőnél, 2 Pet. 2. 21, 22. 3. Mert sokan
előbbeni szándékokat meg-változtatták, mellyel Isten
reájok inkább fel-haragitták, Jer. 34. 11. Eph.
4. v. 19.

II. Naponként a' kegyelemnek ajándékiban, az
hitben, szerzetben, és rémenségben kell gyarapod-
ni, 2 Pet. 1. 5. a' bűnt magából ki kell rekesztetni, szí-
vének minden indulatira kell vigyázni, Prov. 4. 23.
az Istentől rendeltetett eszközökkel szorgalmatosan
kell élni, magát meg kell cirkálni, ha Isten akarattya
szerént való életet élé. Erre példa a' Pál Apostol, ki
mind ez két dolgokat véghez vitte, az elsőről így
szol, 2 Tim. 4. 7. másokat-is erre int, 1 Tim. 1. 19.
A' másikat-is, annyira nevedett a' kegyelemnek a-
jándékiban, hogy azt mondgya maga felől, hogy a'
mely életet él most a' testben, az Isten Fiában való hit
által éli.

Summája: Meg-ismérheti ember a' Christusnak
ő benne való lakását az ő életének neméből.

Az honnét két kérdéseket lássunk-meg:

1. Helyét, hol élte e' lelki idvességes életet?
2. Eszközét, mitsoda eszköz által élte?

Az elsőre a' felelet: Itt e' világon a' romlando
testben, mert így szol: A' mely életet most élek a' test-
ben, érti az halando életet, mint ezt magyarázza
2 Cor. 4. 11. 12. a' testben-is olyan életet élt, mely az Isten
törvényével egygyezett, az ő értelme, akarattya,

és külső magaviselése hasonlatos volt az &c. életéhez, azért mondgya: Legyetek én követőim miképpen, én-is a' Christusnak a' példájul hagyatott dolgokban. A' miképpen a' pecsétnek formája a' vialzban ha reája nyomják meg-látzik; így a' Christus élete-is a' mi külső magunkviseelésében, ha az ő nyomdokit követtyük, most e' földön kell ezt a' lelki idveséges életet élni. Mert a' miképpen ha a' kis gyermek életet nem vészen az anyja méhében, az soha ha e' világra léfzen-is meg nem elevenedik, így mi-is ha e' világon meg nem élledünk a' Christus életével, soha e' mulando élet után-is meg nem ajándékoztatunk lelki élettel, hanem a' második, az az, az örökkévaló halál miatt kell elvesznünk, Apoc. 21. 8.

Felelet a' második kérdésre: A' lelki életnek eszköze a' Christusban való hit, mely meg-igazító és idvezítő hitnek -is mondatik; meg-igazítónak, mert mint egy eszköz avagy kéz a' Christus jótéteményét megfogja és magára szabja. 1. Idvezítőnek mondatik, mert valakik ezzel meg-ajándékoztattak idvezülnek azokról, Joh. 3. 16.

Itt nagyob értelemnek okáért illyé kérdéseket forgassunk-meg. 1. Mitsoda legyen az igaz hit? 2. Mitsoda gyümölcse vagon az hitnek az hívőkben?

Felelet az első kérdésre. Az Istennek olly kegyelmes ajándéka, mellyel az örök életre el-választatott ember nem csak azokat ismeri, hiszi igaznak lenni a' mellyek a' Profetáktul, Apostoloktul és Evangelistáktul meg-irattak, hanē ezen kívül az Isten közönséges ígéretit magára szabja az életbē azokő, úgy megnyug-

szik,

szik, hogy m
jért hiszi bün
A' mely
meg: 1. K
hitnek. 2.
golodik az h
Hol vagyon

Az első
kitsoda fő fi
ő ingyen va
akarja, az h
2. Munkáj
14. Rom. 1
kívül való
tatik, Luc.
is, 2 Cor. 4

2. Eszkö
káltatott ig
erejét hatl
Rom. 10. 17

K E R
szempillan
hitnek nev
fonként,
tal neveli,
mely vérb
kedik és t
annak gy
kiváltképp
ige erejéb

z &c. életéhez, fizik, hogy minden kétségnélkül a' Christus érdemé-
im miképpen, jért hiszi bűnének bocsánattját és az örök életet.

ott dolgokban. A' mely magyarázatban őt kérdéseket vizsgálunk-
asfban ha reája meg: 1. Kitsoda légyen fő szerző oka és eszköze az
te-is a' mi kül- hitnek. 2. Kiknek adatik az hit. 3. Mi körül for-
okit követtyük, golodik az hit? 4. Mitsoda az hitnek formája? 5.
ges életet élni, Hol vagyon az hittel való élésnek helye?

et nem vészen Az első kérdésben két dolgok vadnak: Elsőben
a léfzen-is meg kitsoda fő szerző oka az hitnek? Felel: Az Isten, ki az
meg nem élle- ő ingyen való jovoltából azoknak adgya azt a' kiknek
ndo élet után- akarja, az honnét, 1. Isten ajándékának, Eph. 2. 8.
tel, hanem a' 2. Munkájának, Joh. 6. 29. mondatik. Lásd. Aét. 16.
miatt kell el- 14. Rom. 1. 2. 3. Phil. 1. 29. mivel ez az Isten állattyan
életnek eszköz- kívül való munka, tehát a' Christusnak-is tulajdoni-
gazitó és idve- tatik, Luc. 24. 3. 2. 4. 5. Heb. 12. 2. A' Szent Léleknek-
nak, mert mint is, 2. Cor. 4. 13. Gal. 5. 22.

eményét meg- 2. Eszközi oka az hitnek: Rend szerént a' prædi-
nek mondatik, káltatott igének hallása, melyben a' Szent Lélek az ő
k idvezülnek erejét hathatóképpen ki-mutattya az kikben akarja,
Rom. 10. 17. Példa. Aét. 10. 44.

K E R D E S. Az Isten a' választattakban egy
szempillantásban nemzié az igaz hitet? Nem, mert az
hitnek nevedése vagyon, Luc. 17. 5. hanem grádu-
sonként, a' mely eszköz által nemzi ugyan azon ál-
tal neveli, táplálja és erősíti, a' miként a' gyermek a'
mely vérből születik, az téjjé változván abból nevel-
kedik és tápláltatik. Így az hit-is az igéből léfzen, és
annak gyakorta való hallásából nevededik, 1. Pet. 2. 2.
kiváltképpen az hathato hivatalnak idején, mikor az
ige erejében prædikáltatik, 1. Cor. 3. 5. belől a' Szent

szik,

B 5

Lélek

Lélek világosította az értelmet és hajta a' szívet mint a' Lydiáját, Act. 16. 14. és ugyan vonosnak mondatik, Joh. 6. 44.

II. A' második kérd: felel: Az hit csak az örök életre választottaknak adatik, Act. 13. 48. Tit. 1. 1. mert az hitnek nemzójét a' Szent Lelket az istentelenek nem vehetik, Joh. 14. 17.

KERDES: Az hiveknek egyenlő mértékkel adatiké az hit?

FEL: Nem; mert nagyon gyenge hit, a' minémű vala a' Jajrusé, ki így szolla: Jere Uram míg meg nem halna, &c. 2. Vagyon erős hit, minémű a' Századosé, Matt. 8. 8. Abrahámé, Rom. 4. 21. 22. Heb. 11. 19.

II. FEL: Az hit némellyeknek nagyobb, némellyeknek kisebb mértékkel adatik, Rom. 12. 3, 6. de azért mindeniknek annyitad, mely az ő idvességekre elégséges, a' kiknek nagyobb hitek vagyon, nem azért adatott hogy azzal többeknek idvességet szerezzenek, hanem hogy az erőteleneknek erősfítő példái legyenek a' nyomorúságokban, Jac. 5. 7. Ezekre az hitnek mértéke szerént bocsátta a' probákat, 1 Cor. 10. 13.

KERD: Mitsoda az hitnek ülfőszéki, fészke, az hol lakik?

FEL: Az embernek lelke, melyben értelem és akaragyon. Az hitnek az értelem ülfőszéki, a' menyiben isméret, mert hinni kell az Istennek hozzánk való joakarattját, a' váltásának modgyát, jövődöbéli állapotunkat, Heb. 11. 1. Rom. 1. 17. 2 Cor. 5. v. 1, 2. A' menyiben az igében prädikáltatott dolgot meg-fogja, ahoz ragaszkodik s' meg-nyugszik a' szívben,

(szívben, az akaragyon)

Az III-dik mi vadnak a' n első közönség akár igéret, Rom. 11. 7. valamellgelsták irásiból hogy semmit a nem kell tartat irásban nincsen képpen való o igéreti a' bűn a' Christusért Christus min idvesség, He

A' IV-dik donképpen v ben való meg Jer. 17. 7. N állattyák len bizodalmat; senki nem hi gel nem tud ugyan ismér Apostol, He mondgya a' hogy hogy n el-hívés, m azokat, vala Act. 24. 16.

va a' szívet mint
ofnak monda-

it csak az örök
3.48. Tit.1.1.
ket az istente-

értékkal ada-

hit, a' minémű
míg meg nem
émű a' Száza-
2.2. Heb.11.19.
gyob, némel-
1.12.3,6. de
idvességekre

on, nem azért
szerezzenek,
példái legye-
kre az hitnek
Cor.10.13.
, félszke, az

n értelem és
széki, a' me-
nek hozzánk
át, jövendő-
7.2 Cor.5.
tatott dolgot
nyugszik a'
szívben,

szívben, az akaratban vagyon, Rom.10.10. Luc.24.45.

Az III-dik kérdésre Fel: Az hitnek két objectu-
mi vadnak a' mellyek környül foglalatoskodik: Az
első közönséges az Istennek minden igéje, Heb.11.11.
akár ígéret, Rom.4.20. akár fenyegetés légyen, Heb.
11.7. valamellyek a' Propheták, Apostolok és Evan-
gelisták írásiban bé-foglaltattak, A c'tor.24.16. úgy
hogy semmit a' vallás dolgában igaznak és hitelesnek
nem kell tartanunk, valamelynek fundamentuma az
írásban nincsen, Joh.10.4,5,7. A' második kívált-
képpen valo objectuma, céllya az Istennek kegyelmes
ígéreti a' bűnöknek ingyen valo meg-bocsátása felől
a' Christusért, Rom.3.24. avagy a' meg-feszített
Christus minden jótéteményivel, ebben vagyon az
idvesség, Heb.7.25. A c't.4.12.

A' IV-dik kérdésre Felel: Az igaz hitnek tulaj-
donképpen valo formája, a' szívnek az Isten ígéreti-
ben valo meg-nyugovása a' bizodalom, P'sal.37.5.
Jer.17.7. Némellyek az hitnek három alkoto részeit
állattyák lenni: 1. az isméretet, 2. az hivat, 3. a'
bizodalmat; az isméret szükséges az idvességre, mert
senki nem hiszi a' miről nem hallott, avagy tellyeség-
gel nem tud semmit, Rom.10.14. Erre nézve az hit
ugyan isméretnek mondatik, Esa.53.1. Jer.17.3. az
Apostol, Heb.11.1. azoknak bizonyos mutatójának
mondgya a' mellyek nem láttatnak, immár a' dolgot
hogy hogy mutathatná ha nem tudná. Másodszor az
el-hívés, mellyel mind igazaknak hiszi lenni mind
azokat, valamellyek a' szent írásban bé-foglaltatnak,
A c't.24.16. Harmadszor a' bizodalom, mellyel az E-
vange-

vangeliumban le-tett közönséges ígéreteken meg-nyugszunk, azokat magunkra szabván, el-his-
szük hogy a' Christus érdeméért, bűneink meg-bo-
csátatnak, és az örök életnek örökösfi leszünk, e' nél-
kül haszontalan az Isten akarattyának értése, tudása
és el-hivése.

Hogy pedig az hit bizodalom légyen, ez az hitnek
nevezetiből tetczik-meg, mert néhol *pepoitefisnek*,
parrisianak, 2 Cor. 3. 4. Cap. 5. 6, 7, 8. Eph. 3. 12. 1 Pet.
1. 13. 1 Joh. 5. 13, 14. néhol *plerophorianak*, Rom. 4. 21.
Col. 2. 2. neveztetik. Innen, az hitnek természeti szé-
pen magyaráztatik, midőn az hivek mondatnak Isten-
hez ragaszkodni, Jos. 23. 6. Act. 11. 23. 1 Cor. 6. 17.
az igazságnak uttyát választani, Psal. 119. 30, 31. az ör-
ök élethez ragaszkoni, 1 Tim. 6. 5. ezek az szívnek
bizodalmát, és Istenben való nyugovását fejezik-ki.

KERD: Talám nincsen semmi helye a' kételkedésnek a' hívő emberben? FEL: Vagyon, mert itt a'
tökélletes állapotra nem juthatunk, az célt el nem ér-
tük, Phil. 3. 13, 14. változás alatt vagyunk, példa Dá-
vid, ki a' nagy kísértetben így szolla: *El-vettettem* &c.
De ez nyughatatlanság nem magátul a' hittől vagyon,
hanema' mierőtlenségűnkűl. 2. A' mely bizodal-
mat az Isten irgalmaságátul vettek, attul minden-
től fogván el nem szakadhatnak, hanema' nyavalyák-
ban-is serkengetik lelkeket, Psal. 42. 6. az Isten régi
jovoltáról meg-emlekeznek, így szolván, Psal. 77.
8, 9. Hasónlo az hit a' pálmafához ki a' tereh alatt fel-
nevelkedik, így az hit-is az Isten irgalmaságához való
bizodalmát le-nyomni nem hadgya, hanem az ég felé
fel-

fel-emelkedik,

Mitsoda o

Az Istennek

gén, Rom. 4. 2

gén és álhatat

Christus hathat

4. A' Szent L

geti, neveli, E

nem csak lehet

tattya a' dolgo

tozhatatlanság

17. 36. Pál,

Az V-dik l

az hitnek hely

Az hit a' Chris

a' Sacramentu

mert a' Christ

ső eszközök n

reménlettünk

losággal birju

nem léfzen :

szűnik-meg, n

nem fogy, ha

ségre jut. Eg

fszen változás

ismérjük, han

Csak egye

az eszk

éreteken megfel-emelkedik, mint Jobban, Cap. 13. 15. és Psal. 23. 4.
bván, el-hísz Mitsoda oszlopokon áll az hit ilyen erőssen?

Az Istennek mindenhatóságán, minden teherősé-
gén, Rom. 4. 21. 2. Az Isten ígéretiben való hűsé-
gén és álhatatóságán, Heb. 11. 11. Tit. 1. 2. 3. A'
Christus hathatos törekedésén, Rom. 8. 36. Joh. 17. 20.
4. A' Szent Léleknek bennünk való lakásán, ő élez-
geti, neveli, Esa. 59. 21. 5. Az experientián, mely
nem csak lehetségek, hanem ugyan bizonyosnak mu-
tattya a' dolgot lenni, az Isten jovoltának meg-vál-
tozhatatlanságáért, ezen fundálta hitit a' Dávid, 1 Sam.
17. 36. Pál, 2 Cor. 1. 9, 10. &c.

Az V-dik kérdésre Fel: Csak ez életben vagyon
az hitnek helye, a' mely életet most a' testben élek.
Az hit a' Christusra nézve, a' menyiben az igében és
a' Sacramentumokban eleiben adatik, meg-szűnik,
mert a' Christust az égben szemeinkkel nézzük, kül-
ső eszközök nélkül, 1 Cor. 13. 8. a' miket ez életben
reménlettünk, és Isten nekünk ígért volt, azokat va-
losággal birjuk, erre nézve az hitnek semmi haszna
nem léfzen: de a' menyiben az hit isméret, ez nem
szűnik-meg, mert a' Christus isméreti és meg-fogása el
nem fogy, hanem látásá válik, az isméret tökéletes-
ségre jut. Egy szoval, az isméretnek modgyában lé-
fzen változás, nem az igéből és Sacramentumokból
ismérjük, hanem az ő színét nézzük, 1 Cor. 13. 10.

T A N U S A G.

Csak egyedül a' Jესus Christuban való igaz hit az
az eszköz, a' mely által a' keresztyén ember itt e'
világon

világon idvésséges jámbor életet élhet : A' mely életet most élek &c.

Bizonyságok : Hab. 2. 4. a' mely hitet az Apostol meg-igazító hitnek nevez, Gal. 3. 11. melynek ez tulajdonsága, hogy mint kéz a' Christust minden jótéményivel meg-fogja, magára szabja, ő tőle vészzen szent életre való erőt és tehetséget, úgy hogy maga felől így szól : Phil. 4. 13. Eph. 3. 17. az hol hit által a' Christusnak lakozni az hiveknek szivekben, és hit által lelki életet élni, mind egyet téfzen.

A' példák Enoch, kiről Gen. 5. 24. mondatik, hogy szüntelen Istennel járt, a' mely járást az Apostol Heb. 11. 5. hit által való élésnek nevez. Az Abrahám-is maga felől, Gen. 24. 40. azt mondgya, hogy tellyes életében Istennel járt, a' mely járás nem egyebet téfzen, hanem lelki életet, mert azt az Apostol járásnak nevezi 2 Cor. 5. 7. Rom. 8. 1. Eph. 5. 15, 16. A' régi Szentek mind a' Christusban való hit által éltek a' lelki életet, kiket laistromban vett az Apostol, Heb. 11. 1, 2, & seqq.

O K O K.

I. O K : Mert hit nélkül olyan az ember mint a' test lélek nélkül, a' ki meg-holt, az az okosságtul, külö-ső érzékenységtül meg-fosztatott, nem nézhet, halhat ; az hit nélkül való ember Christus nélkül vagy-on, semmi jó élete nincsen, v. 13. az Apostol így szól, hogy a' mely életet a' halando testben él, a' Christusban való hit által éli, mellyen azt érti, hogy ennek előtte meg-holt volt ő lelki munkákra nézve, most meg-elevenedett.

II. O K ;

II. O
az idvésséges
nek lelki id

F

1. Meg-fec
lyák ha vagy
Cor. 13. 5. D
mat meg-cirk
gamban fel n
szintén az hi
nem kellene k
ta az hamu al
keresi fel-talá
nem látod, de
ted, az ő idej

A' Babylo
nem érzik va
ájok nézve a
gyan annak a
szolgait meg-
Isten az ő hiv
tet, és annak
annyira jutott
vehette, de a
ki-mutatta m
való elfszkózó
zettetnék, ne
gattyák, a' S
keznek azon

II. O. Mert az hivek hit által tartatnak-meg az idveségbe, Act. 15. 11. és 16. 31. azért hit által-is élnek lelki idveséges életem.

F E D D Ő Z Ő H A S Z O N.

1. Meg-feddetnek a' kik magokat meg nem cirkálják ha vagyóné hitek, ezt Isten meg-kivánnya tőlünk, Cor. 13. 5. De itt azt mondod: Nem mérem magamat meg-cirkálni, mert ha az igaz hitnek jeleit magamban fel nem találom kétségbe esem. Halládé, ha szintén az hitet magadban nem érzenéd-is, még-is nem kellene kételkedned idveségedről, mert gyakorta az hamu alatt, noha nem látzik, tűz vagy, ha ki keresi fel-találja; így ha néha gyümölcsseit hitednek nem látod, de azért ne itéld hogy ugyan nincsen hited, az ő idején ki-mutattya magát.

A' Babyloniai tűzes kemenczébe vettetett iffiak nem érzik vala a' tűznek melegségét, mert Isten ő reájok nézve a' tűznek erejét el-fogta vala, de azért ugyan annak a' tűznek vala melegsége, mely a' Király szolgait meg-emészté, így mikor oly kísértetekbe veti Isten az ő hiveit, hogy ők nem érzik magokban a' hitet, és annak munkáit véghez nem vihetik, Psal. 77. 3. annyira jutott volt állapotja, hogy a' vigasztalást bémehette, de az után oltán fel-ébredett, v. 8, 9. az hit ki-mutatta magát. 2. A' kik azokat a' rend szerént való eszközöket meg-vetik, mellyekkel az hit nemzetetnék, neveltetnék, és erőssítetnék, az ígét nem halgatták, a' Sacramentumokkal nem élnek, nem igyekeznek azon hogy hitet szerzenének magoknak.

TANI.

II. O k;

Háta' kiknek hitek nincsen azok istenes jámbor életet nem élnek, azoknak semmi cselekedetek Istén előtt nem kedves, Heb. 11. 6. haszontalan remétségge biztattyák magokat, az halálnak birodalma alatt vannak.

CIRCALO HASZON.

Nofza szálljunk magunkban, kérdgyük-meg lelünköt, vagyoné hitünk? Az hitet az ő munkálkodásából ismérhetni-meg.

1. Jele: 1. Az Istent mindenek felett szívefen szeretede, mert Gal. 5. 6. az Istennek szereteti az ő parancsolattjának meg-tartásával egyben köttetett. Exod. 20. 6. 2. Felebarátunk szeretetivel, 1 Joh. 4. 20. 3. Az Isten dolgai körül való foglalatoskodással, még pedig mindenek előtt, Matt. 6. 33. Cap. 22. 28. leg nagyobb parancsolatnak ez mondatik, &c. Urunk így szól az ő szüléinek: *Avagy nem tudgyátoké* &c. Luc. 2. 49. a' ki az Istent igazán szereti az mindenekbe igyekezik néki kedveskedni, parancsolattját tellyesíteni. Nofza ezeken cirkáld-meg magadat.

2. Jele: A' ki szent tisztá Istenes életet él, a' bűnről meg-tartozkodik, 1 Joh. 3. 2, 3. Act. 15. 9. elméjét szívét tisztán tattyá, a' bűnt első mozgásában megfojtya. Példa Dávid Psál. 18. 23, 14. Józeph, Susánna.

3. Jele: E' világi joknak meg-tagadása, győze és vetése; *Elek többé nem én* &c. 1 Johan. 5. 4, 5. Példa Moisés, Heb. 11. 25.

4. Jele: Az igaz alázatosság, maga felől csekély és ala

és alacson értés, kedettel való dic

8. 8. Abrahám

5. Jele: A' szollová téfzi az demus, Joh. 7. 50. teket meg-proba

6. Jele: A' ő érdemét meg-fizik, Rom. 10. 9. meg-tetzik, m adta &c.

7. Jele: Ha hez ragaszkodol mas eszközök hőtév-le, hogy a' Isten mellett, n Affyriabéliekhez, 1. Psál. 44. 18,

8. Jele: Az vészi, minden e egyet forgattya 2 Theff. 1. 10.

9. Jele: Ha tettek, ha szinte ellenkezni, aká nek azok, el-hi volt, Heb. 11. 7.

10. Jele: H zed, Rom. 5. 1.

és alacson értés, mert az igaz hit ki-rekeltzi a' cselekedettel való dicsekedést. Rom. 3. 27. Példák, Matt. 8. 8. Abrahám, Por és hamu &c. Publicanus &c.

5. Jele: Az igaságról való vallás-tétel, az hit szollová tévzi az embert, Psal. 116. 10. Példa ide Nicodemus, Joh. 7. 50. 51. Ezt tévzi jegyül, mellyel az ő hiteteket meg-probállják, az Apostol, 2 Cor. 4. 13, 14.

6. Jele: A' Christus igaságát magára szabja, az ő érdemét meg-fogván azon áthatatósán meg-nyugfzik, Rom. 10. 9, 10. Ezt cselekedte az Apostol, mint meg-tetzi, mert így szól: Szeretett engemet és adta &c.

7. Jele: Ha a' nyomoruságok között-is az Istenhez ragaszkodol, ő tőle soha el nem szakadsz, tilalmas elzárkózókhoz nem nyulsz, Esa. 28. 16. ezt a' jegyet tévé-le, hogy a' ki hiszen az Istenben, az meg-marad Isten mellett, nem siet az Ægyptombéliekhez, és az Assyriabéliekhez nem folyamodik oltalomért, példa Psal. 44. 18, 19.

8. Jele: Az Isten igéjét nagyra becsülli, őrómet vévzi, minden ellenkezés nélkül, 1 Theff. 2. 13. ezt a' jegyet forgattya az utolsó napon Christus Urunk, 2 Theff. 1. 10.

9. Jele: Ha azokat mellyek az írásban ki-jelentettek, ha szintén a' természeti okossággal láttatik-is ellenkezni, akár ígéretek, akár fenyegetések legyenek azok, el-híszed, Act. 24. 14. Noenak ilyen hite volt, Heb. 11. 7. Abrahámnak, v. 19.

10. Jele: Ha lelked-isméretinek csendességét érzed, Rom. 5. 1. s' kívánczol a' Christussal együvteni,

lenni, Phil. 1. 23. Ezeken cirkáld-meg magadat, ha ilyen jeleket találsz magadban, jól vagyon dolgozol.

INTÓ HASZON.

Nofza ferkennyünk-fel, igyekezzünk hitet szerezni! De itt mitsoda eszközökkel éllyünk, hogy a' Christusbán való hitre szert tehessünk és szent életet élhessünk?

I. Az Istennek szent igéjét minden földi jóaidnál nagyobra becsüllayed, Pál. 119. 14, 127. Mert 1. az Isten az ő igéjében a' meg-feszítetett Jesust adgya elénkben, 1 Cor. 1. 23, 24. 1 Cor. 2. 2. 2. Az idvességnek és a' meg-váltásnak elégségét ő benne mutattya, hogy valakik ő benne hisznek, Joh. 3. 16. 3. Mert az ige a' Szent Léleknek oly eszköze, mellyen a' szívben bé-mégyen, és azt hajtogattya, 2 Cor. 3. 6.

II. Ely szorgalmatossan azokkal az eszközökkel, mellyeket Isten rendelt az ő kegyelmének veled való közlésére, az ígét halgassad, a' Sacramentumokkal élly, Prov. 8. 34. mert egyedül az Isten, ki Authora az ő kegyelmes ajándékinak, teheti az eszközöket határozottakká, a' prädikálatott ígének ő adhat oly erőt, hogy mindgyárt a' Szerecsennel meg-kerefztelkedgyél, Act. 8. a' Sidokkal az idvességnek modgyarodtudakozzá, Act. 2. 39, 40. Kell itt követnünk az halastó mellett fekvő beteget, Joh. 5. 34.

III. Könyörögj, Luc. 17. 5. Pál. 5. 12.

IV. A' szent életet és az hivek társaságát gyakorold, 1 Tim. 1. 19. 2 Pet. 1. 10.

Mitsodák indítsanak minket a' Christusbán való igaz

igaz hitnek me

1. Az Atya ti, 1 Joh 3. 23. mert halzonta 1 Joh. 2. 23.

2. Ha gon kik ő benne his dogtalanságok 1. v. 8.

3. Ha gon I. A' hit nag az ember elmé hittet eggyütt addig nem his értett csak ann fellyül meg-aj töztetett, elm annyi tudomá vefségére szül A' szívnek ke gyitatik, hogy fereg, halván Zach. 12. v. 10. Rom. 5. 1. mékül, Joh. 5.

II. Haszn meg: 1. Ho kegyelme fel 19. 25. 2. H Ur akarattyan

g magadat, ha
gyon dolgozod.

n.

nk hitet szerez-
yünk; hogy a'
és szent életet

n földi jóvaid-

27. Mert 1. az
sefust adgya e-

. Az idvesség-
enne mutattya,

.16. 3. Mert
mellyen a' sziv-
Cor. 3.6.

efzközökkel,
ének veled va-
mentumokkal

ki Authora az
fzközöket hat-

dhat oly erő-
g-kerefsztelked-

nek modgyáro-
vetnünk az ha-

34.

.51.12.

aságát gyako-

ristusban valo

igaz

igaz hitnek meg-szerzésére?

1. Az Atya Istennek és a' Christusnak parancsola-
ti, 1 Joh. 3.23. Joh. 14.1. ugyan ott jutalmát. v.2, 3. lásd.
mert haszontalan a' Fiu nélkül az Atyában hinni,
1 Joh. 2.23.

2. Ha gondolkodol azoknak boldogságokról a'
kik ő benne hisznek, Joh. 3.16. ellenben ezeknek bol-
dogtalanságokról, a' kik meg-vetik, Joh. 3.18. 2 Thess.
1. v. 8.

3. Ha gondolkodol az hitnek hasznairól;
I. A' hit nagy nyavalyából szabadit-meg, Joh. 12.46.
az ember elméjében temérdeki fetétség vagy, de az
hittel együtt világosság mégyen az elmében, mert
addig nem hihetcz mig tudatlan vagy, a' ki mennyit
értett csak annyit hihet, valamely ember hittel onnét
fellyül meg-ajándékoztatott, bölcseséggel-is fel-öl-
tőztetett, elméjében szedegetheti az Isteni dolgokat,
annyi tudománnyal ajándékoztatik-meg mennyi id-
vességére szükséges, 2 Tim. 3.15. Psal. 119. 130. 2.
A' szivnek keménységétől, annak szive ugy meg-lá-
gyitatik, hogy engedelmes az Isten szavához, sir, ke-
fereg, halván miben vétett Isten ellen, Jon. 3. v. 5.
Zach. 12. v. 10. 3. A' lelki isméretnek rettegetésétől,
Rom. 5. 1. 4. Az halálnak és a' kárhozatnak félel-
ménül, Joh. 5. 29. Cap. 3. 16.

II. Haszna az igaz hitnek, nagy gonosztul tart-
meg: 1. Hogy a' nyomoruságoknak idején, az Isten
kegyelme felől kétségben ne esünk, Mich. 7. 8. Joh.
19. 25. 2. Hogy ne békételenkedgyünk, hanem az
Ur akarattyan nyugodgyunk-meg, ezt mondván: ő

az Ur ugy cselekedgyék a' mint néki tetczik, 1 Sam. 13. 18. Efa. 39. 2 Sam. 15. 25. 26. 3. Hogy az igazságtól és az Istentől el ne szakadgyunk, 1 Pet. 1. 6, 7. 2 Tim. 1. 12. Eph. 6. 16. Heb. 10. 36. Efa. 2. 8. 16. 4. Hogy a' Sátán rajtunk erőt ne vehessen, az ő késérteti alatt el ne csüggedgyünk, 1 Pet. 5. v. 9.

III. Haszna az igaz hitnek, azok a' szép dolgok a melyekben részefit: 1. A' Christussal részefit, ugy hogy ő mi bennünk mi-is ő benne lakozzunk, min a'text: *A' mely életet most élek az Isten Fiában valo hit nek általa élem, él én bennem a' Christus, &c.* Eph. 3. 17. Joh. 6. 56. Rom. 13. 14. 2. Hit által jutunk a' fiu méltóságra, Joh. 1. 12. Gal. 3. 7. 3. Hit által szemé lyink és cselekedetink Isten előtt kedvessék, Heb. 11. 4, 6. 1 Pet. 2. 6. Abelre és az ő áldozatjára Isten te kinte, kedvellé, merthitből áldozék, Heb. 11. 4. 4. Az cselekefzi hogy könyörgésünkben meg-halgattal funk, Matt. 21. 22. Jac. 1. 6. cap. 5. 15, 16. 5. Hit által vagy on jussunk az Istennek minden ígéretihez, Gal. 3. 14. Heb. 11. 33. és a' bűn bocsátáshoz, A' ctor. 10. 43. 6. Hit által tétetünk bizonyoffakká jövődöbéli boldogságunkrol, 2 Cor. 5. 1. melyet bizodalommal várunk mint az Apostol, 2 Timoth. 4. 7, 8. Ezt az igazságnak koronáját nekünk-is, kik az ő el-jöve telit várjuk örömmel, adgya-meg,

A M E N.

III. P A' Christ

A' ki szerete

A Z istenfe bizonyos érzi hogy az Isten a' könyörgésnek kiáltattya, meretrol, Rom. 8. 15. között nekünk 13. 2. Ha a' ben, szereteitökben a' virtutal. 2 Pet. 1. 8, 9. ségében meg-li, és ha valaki 6. 21. azok ell nek minden azok közzül v. 6. Jac. 2. 10. fzi véghez, 2 tetit magán é szol: *A' Christ én érettem.*

A' me
I. A' C

III. PRÆ

III. PRÆDIKATIO.

A' Christus szeretetinek érzéséről.

Galat. 2. v. 20.

A' ki szeretett engemet, és adta magát én érettem.

AZ istenfélő ember az ő jövődöbéli boldogságát bizonyossan hat dolgokból fedezgetheti: 1. Ha érzi hogy az Istennek Lelke lakik benne, az indítja a' könyörgésre, bizodalommal az Istent Attyának kiáltatya, mertez a' lélek bizonyosá tése fiaságunkrol, Rom. 8. 15. 26. meg-jelenti az Isten miket ajándékozott nekünk, 1 Cor. 2. v. 12. záloga és pecseti, Eph. 1. 13. 2. Ha a' kegyelem ajándékiban, ugymint az hitben, szeretetben és reménségben része vagyon, és azokban a' virtusokban mellyeket elő számlál az Apostol. 2 Pet. 1. 8, 11. 3. Ha természetiben és érzékenységeben meg-változott, előbbeni vétkes életét gyűlöli, és ha valaki emliti-is, magát meg-szégyenli, Rom. 6. 21. azok ellen hartzol, Gal. 5. 24. 4. Ha az Istennek minden parancsolatira vigyáz, hogy csak egy-is azok közzül ő általa meg ne háborítsék, Psal. 119. v. 6. Jac. 2. 10. 5. Ha hivatallyát vidámsággal vívzi véghez, 2 Tim. 4. 7, 8. 6. Ha az Istennek szeretit magán érzi, mint ihon itt az Apostol, ki így szól: *A' Christus szeretett engemet, és adta magát én érettem.*

A' mely igéknek két részei vadnak:

I. A' Christus szeretetinek érzése; *Szeretett engemet.*

C 3

II. A'

II. A Szeretnek gyümölcse; *Adta magát.*

Az első részében három czitkelek vadnak:

1. A' szerető személy. 2. Maga a' szeretet.
3. A' személy a' kit szeretet.

A' mi az első illeti, azt ez igékben fejezi-ki: *A' ki;* mellyel néz a' felső igékre, azt két nevezettel illeti az ő tisztiról: 1. Christusnak, *El*, ugymond, *a' Christus én bennem a' ki szeretett.* A' Christusi név, a' Jesusnak harmas tiszteit foglallya-bé: Prophetai, Papi, és Királyi tiszteit. 2. Isteni természetiről Isten Fiának nevezi: *Az Isten Fiában valo hit által élem.*

2. Vagyon maga a' szeretet. Itt a' Kérdések ezek:

1. Mitől inditatott a' mi szeretetésünkre?
2. Minémű szeretet legyen az?

Fel: az elsőre; Nem attul mintha mi szeretetűk volna őtet először, mert az ő szereteti megelőzte a' miénket, 1 Joh. 4. 9, 10. Rom. 5. 8. 2. Nem attul mintha mi bennünk valamijot látot volna lenni, mert mi bennünk semmi jó nem volt, természetünk szerént haragnak fiai, Eph. 2. 4, 12. Őrdögnek rabjai lévén, 2 Tim. 2. 25, 26. hanem az ő ingyen valo jóvótábol inditatott, Rom. 10. 20.

Minémű szeretet ez? 1. Ez ingyen valo, szabados szeretet; magát, nem a' mi cselekedetinket nézi, Hof. 14. 4. 2. Örökkévalo, meg-változhatatlan szeretet ez, soha Isten el nem fárad a' szeretésben, Jer. 31. 3. ez az ő szeretetinek neme job a' természeti életnél, mert ez meg-szűnik, de az nem, Joh. 13. 1. Efa. 49. 15, 16. e' világi emberek szereteti változo, a' Királyok a' kiket igen szeretnek hamar meg-gyűlölik, mint Affve-

Affverus Hám változáfnak á Dávid, azért s' mérsékelhet állatban ninc csak egyre füg lyül haladná a Efa. 49. 15, 16.

Az harmad Engemet, Pál

A' másodi mőlcse vagy

KERD: M

Rom. 4. 24. a' zik azon az A

Jácobban, h

szolgált, hev

Gen. 29. de

nem harminc

életét-is le-te

nag' szereteti v

nak a' Dináb

Christus szer

ta-ki érettün

meg-holt, ho

nénk, erről b

Az idvez

Christu

köz, m

Adta magát.
vadásnak:
ga a' szeretet.

jezi-ki: A' ki;
szetettel illeti az
mond, a' Chri-
tusi név, a' Je-
phetai, Papi,
iról Isten Fiá-
által élem.

Érdekek ezek:
sűnkre?

mi szerettük
meg-előzte a'
2. Nem attul
na lenni, mert
észetünk sze-
nek rabjai lé-
en valo jovol-

alo, szabados
ket nézi, Hof.
atlan szeretet
en, Jer. 31. 3.
szeti életnél,
3. 1. Efa. 49.
o, a' Királyok
ülölik, mint
Affve-

Affverus Hámánt, Vástit: De az Istennél még csak változáfnak árnyéka-is nincsen, Jac. 1. 17. Tudta ezt Dávid, azért énekelte Psal. 27. 10. 3. Véghetetlen s' mérsékelhetetlen nagy szeretet ez, semmi teremtet állatban nincsen olyan szetetet; sőt ha azok mind csak egyre függesztenék-is az ő szereteteket, mind fel-lyül haladná az Istennek szereteti még-is, Eph. 2. 4, 7. Efa. 49. 15, 16. Psal. 4. v. 7, 8.

Az harmadik: Kit szereteti? Arra azt mondgya: Engemet, Pált. Itt az hitnek tulajdonsága fejeztetik-ki.

A' második részében a' Christus szeretetinek gyű-mölcse vagyon. Ez igékben: Adta magát én érettem.

KERD: Mire adta a' Christus magát? Halálra, Rom. 4. 24. a' törvény átka alá, Gal. 4. 5, 6. csudálko-zik azon az Apostol, Rom. 5. 7, 8. Nagy szeretet volt Jácobban, hogy Ráchelért tizennégy esztendőig szolgált, hevet, hideget el-szenvedvén, Lábánnak, Gen. 29. de itten nézzétek nem csak tizennégy, ha-nem harminczhárom esztendeig fáradozott, sőt ugyan életét-is le-tette érettünk, Job. 10. 18. Jonathánnak nag' szereteti volt Dávidhoz, a' Sichemiták Királya fiá-nak a' Dinához: De mind ezeket fellyül haladta a' Christus szereteti, mert imé nem csak vérét bocsátot-ta-ki érettünk, hanem az ő életét le-tette érettünk, meg-holt, hogy mi az ő halála által meg-elevendhet-nénk, erről búségesse szol Efa. 53. v. 4, 5, 6. &c.

T A N U S A G.

Az idvezítő hitnek természeti ez, hogy az Istennek Christusban tett ígéretit, mely minden hívőkkel köz, magára szabja, és magájévá teszi.

C 4

Szere-

Szeretett Engemet és adta magát én érettem. Ithon nem elégedett-meg azzal az Apostol hogy ő tudta azt, hogy az Isten szerette e' világot, Joh. 3.16. hanem így szabja magára azt, *Engem* szeretett, azzal sem, hogy ő tudta azt hogy a' bűnösökért holt-meg a' Christus, hanem magára szabja mondván, *En érettem* adta magát.

Bizonyosság: Ugyan ezen Apostol 1 Tim. 1.15. nem elégszik-meg ennek tanításával, hogy bizonyos beszéd legyen ez, és meg-tartásra méltó, hogy a' Christus azért jött e' világra &c. hanem hozzá téli, ezt mondván: kik között én vagyok az első, Joh. 6.47. Rom. 10. v. 9.

Példák: Thamásnak illyé hiti volt, Joh. 20. 28. Joh. 11. 25, 26, 27. valamikor így szölkünk szívöl, én Istenem, én Uram; vagy, én Atyám, mindenkor az hit jelenti ott ki magát, Job. 19. 25.

O K O K.

I. Mert a' meg-feszítetett és hittel meg-fogatatott Christusért ígértetik egyedül az örök élet az híveknek, Joh. 3. 16. cap. 6. 13. Act. 10. 44. Rom. 10. 13.

II. Mert a' keresztyén embernek ez eggyetlen egy vigasztalása mind életében mind halálában, Rom. 14. v. 8.

F E D D Ő H A S Z O N.

A' kik nem ítélik az idvességre szükségnek lenni, hogy kiki a' közönséges ígéretek magára szabja, elégségesnek vélik, ha közönségesen azt hiszik a' mit az Ecclesia, ha azokat szinte mindenik citkelére nézve nem értené-is külön külön magánoffan, ez vakjában val

valo hit hasznos nyit hihet, me
10. 17. 2. M
1. 4. a' látha
Heb. 11. 1.

ELLEN:
tetik, kik azt
stus érdemjé
nek hiti a' C
Luc. 7. 9. Na
a' Christus Ist
Rom. 4. 3. ki
hogy ő sok n
ságul tulajdon

FELEL:
vagyon emlé
zodalmat elől
hitek dicsírteti
azoknak cély
a' meg-ígért
nemzetségek
dálnak kiváltk
id bocsánattya
stus Urunk M
Dávid, azért
det, &c.

C
Cirkályuk
minket, a' I
gemet. Ezt ne

rettem. Ithon-
y ő tudta azt,
3.16. hanem
tt, azzal sem,
t holt-meg a'
n, En érettem

im.1.15. nem
zonyos beszéd
gy a' Christus
zi, ezt mond-
h.6.47. Rom.

h.20.28. Joh.
zivból, én Iste-
denkor az hit

meg-fogatatott
t az hiveknek,
0.13.

ez egyetlen
lálában, Rom.

N.

kségfnek len-
magára szabja,
zt hiszik a' mit
itkelére nézve
ez vakjában
val

valo hit haszontalan, mert a' ki mennyit tud csak an-
nyit hihet, mert a' hit az isméret nélkül nem hit, Rom.
10.17. 2. Mert az igaz hit az igazságnak isméreti, 1 Tim.
1.4. a' láthatatlan dolgoknak bizonyos mutatója,
Heb.11.1.

ELLEN: Nám sokaknak hitek az írásban dicsér-
tetik, kik azt el nem hitték hogy az ő bűnök a' Chri-
stus érdeméjért meg-bocsátatott; A' Századosé, ki-
nek hiti a' Christus mindenhatóságán fundáltatott,
Luc.7.9. Nathanaelé, ki csak azt hitte vala el, hogy
a' Christus Istennek Fia, Joh.1.50,51. Abrahámé,
Rom.4.3. ki csak az Istennek amaz ígéretit hitte-el,
hogy ő sok nemzetségeknek Attyává lenne, ez igaz-
ságul tulajdonítának neki.

FELEL: 1. Valahol az írásban az igaz hitről
vagyon emlekezet, mindenkor a' Mesiásban valo bi-
zodalmat elől téfzi. 2. A' régi Szentek kiknek
hitek dicsírtetik Abraháméval együtt, Heb.11.1. &c.
azoknak céll yok, a' mely körül hitek forgolodott, volt
a' meg-ígért mag, a' Mesiás, a' kiből ő és a' hívő
nemzetségek meg-áldatnának, Gen.12. a' mely ál-
dásnak kiváltképpen valo része vala az én és te bűne-
id bocsánattya felől valo ígéret, mellyet ki-fejez Chri-
stus Urunk Matt.9.v.2. magán meg-tapasztalá ezt
Dávid, azért mondgya Pfal.103.1,2,3. A' te bűnei-
det, &c.

CIRKALO HASZON.

Cirkállyuk-meg magunkat, ha az Isten szereté
minket, a' Pállal mondhattuké: Szeretett en-
gemet. Ezt nem szedegetheted a' méltóságos uri álla-

patra valo fel-emeltetésből, nem a' gazdagsággal valo bírásból, hogy sok kincsed vagyón, szép örökséged, szánto földed, termő szőlőid vadnak, egészséges vagy, emberek előtt kedveséged, becsülteted; mert csak közönséges jok, az hitetlenekkel-is közők, noha ezek mind indito okok volnának, hogy Istenünket szeretőnk, dicsérnök, melynek el-mulatásáért panaszolkodik Efa. 1. 3, 4. Hof. 11. 10. Az Isten szeretetének bizonyos jelei im ezek:

I. Jele: Ha érzed hogy a' Christus lakik te benned, az Apostol ezt érzette mondván: *El én bennem a' Christus*; ezt eszedben veheted az ő parancsolatának meg-tartásából, Joh. 14. 23. az irgalmaságnak munkáiból, mert ő az Isten szerelmének Fia, a' kiből mi reánk szívárog az Atyának szereteti, ő benne szeretett minket, Eph. 1. 5, 6. Maga-is így szol Matt. 3. ult.

II. Jele: Az Isten kiváltképpen valo gondviselésének magadon valo meg-tapasztalása, hogy egyebek felett Isten kedvezett tenéked, úgy vigyázott reád, hogy a' mely nyavalya által mások el-vesztek, meg-károfodtak, te azoktul üres voltál, Psal. 91. 7. vagy el-lenségednek svivét hozzád hajtotta, meg-engesztelte, 1 Reg. 8. 49, 50. vagy azoknak kegyetlenségét megnyihitette, Gen. 31. 29. mint Lábánét, Esauét, vagy tanácsokat meg-bolondította, 2 Sam. 15. 31. vagy erejeket meg-kissebbítette, Psal. 10. 15, 37. vagy igyekezetekben meg-gátolta, 1 Sam. 24. 27. vagy azokat el-vesztette, Psal. 18. 15. vagy erőt szolgáltatót, hogy azoknak ellene álhass, Psal. 18. 33. vagy pedig minden gonoszt valamellyet valami uton módon szerzet-

tek

tek volna jove meg-tapasztalásé, Psal. 119.

III. Jele:

Prov. 8. 17. ez gedelmes vagy

2. Ha gyűlölöd az ő akaratty

3. Ha az Iste lőd, vélek eggy

Psal. 16. 3, 4. zogsz, inkább

ned, hogy ne Psal. 119. 136.

IV. Jele.

korolhatod, I az Isten képé

az Isten az ő k és igazságban

magadat, és I bizonyosan

De itt mit ségessé tehet

I. A' test

Isten velünk lyák? Jud. 6.

potban forog külső dolgok kedvetlenség

Felel: A'

dagsággal való
ép örökséged,
géséges vagy,
d; mert csak
ők, noha ezek
nünket szeret-
t panaszolko-
etetinek bizo-

lakik te ben-
El én bennem
parancsolati-
galmaságnak
k Fia, a' kiből
benne szere-
l Matt. 3. ult.
o gondviselé-
gy egyebek
gyázott reád,
efztek, meg-
1. 7. vagy el-
-engesztelte,
enségét meg-
Elaúét, vagy
1. vagy ere-
vagy igyeke-
gy azokat el-
atott, hogy
penig min-
don szerzet-
tek

tek volna jovodra fordította, Rom. 8. 28. Dáviddal
meg-tapasztaltad, hogy jovodra volt az ő veszfő-
zése, Pál. 119. 71.

III. Jele: Ha te szereted Istenedet, 1 Joh. 4. 10.
Prov. 8. 17. ezt ezekből ismérheted-meg: 1. Ha en-
gedelmes vagy az ő parancsolatihoz, Johan. 15. 10.
2. Ha gyűlölöd és el-kerülöd mind azokat, mellyek
az ő akarattalval ellenkeznek, Pál. 119. 128, 163.
3. Ha az Istentfélőknek társaságokat nagyra becsül-
löd, vélek együtt az Isteni szolgálatot véghez viszed,
Pál. 16. 3, 4. 4. Ha az Isten dicsősége mellett bu-
zogsz, inkább fáj szived azon hogy szomorítatik Iste-
ned, hogy nem külső jovaiddan nagy kárr vallanál,
Pál. 119. 136. Moises, Loth, &c.

IV. Jele. Ha a' szent életet és az igaságot gya-
korolhatod, Prov. 15. 9. mert ezekben rajzoltatik-ki
az Isten képének helyre állatása, lehetetlen ez hogy
az Isten az ő képét nem szeretné, mely a' szentségben
és igaságban áll, Ephes. 4. 24. Ezeken cirkáld-meg
magadat, és ha ezeket magadban fel-találod, hidd-el
bizonyosan hogy az Isten szeret tégedet.

De itt mitsoda akadályid lehetnek a' mellyek két-
ségsé tehetnek az Isten szereteti felől?

I. A' testi okoskodás. Gedeonnal együtt: *Ha
Isten velünk miért esnek rajtunk mind ezek a' nyava-
lyák?* Jud. 6. Midőn a' test láttya hogy szomoru álla-
potban forog, mások vigadnak, kedvekre élnek, a'
külső dolgokból résznek ítéletet az Isten szereteti és
kedvetlensége felől.

Felel: A' rajtad forgo bokros nyavalyák nem az
Isten.

Isten kedvetlenségének okai, Heb. 12. 6. a' test noha ezek által rontatik, fzelédül, de viszont a' lélek épül, Psal. 119. 17. a' bűn erőtlennül; jeles példát nézz erre Gal. 4. 29. itt kereszttet kell viselned, Matt. 16. 24.

II. Akadály az hihetlenség, akarmint bátorítsanak az Isten igéjéből, de te nem hiszed?

Felel: Nagy véték az hihetlenség; erről feddimeg elsőben is e' világot a' Sz. Lélek, Joh. 16. 8. Moises, Aron ezért a' Chanaán földéből ki-rekesztetének, Zachariás Pap némasággal vereték-meg, Luc. 1. 20. itt az kívántatik-meg, hogy hívő szívet szerezzen, meg ne keményíts szívedet, Heb. 3. 12. hittal nyul az Istenni dologhoz, nem nézéssel, mert oly dolgok hirdettetnek nekünk, melyeket szem nem látott, fül nem hallott, &c. ha látnok, nem kellene hit, Heb. 11. 1.

VIGASZTALO HASZON.

Ha a' Christus szeretetiről bizonyosok vagyunk, örülhetünk, mert akarmint gyötörtön e' világ, akarmely nyavalyák környékezzenek-meg bennünket, azok sem árthatnak, mint Jonásnak a' Cethal gyomrában való létele, mert éppen okádtat ki minket az Isten, a' tűzeskemencze-is és az éh oroszlánok verem-is, mert onnét-is sérelem nélkül ki-ment a' minket szerető Isten, és az halando élet el-mulván a' dicsőségben részesít. Mellyet cselekedgyék velünk, Amen.

ISTEN
le a' ke

Meg-

rént, mint Jer
ró Sidoságnak
maradáfokért
a' Jehova nék

Az hol az I

Első a' törek
az én szívem,
muelt, kiknek
tet buzgoság
ék voltak, me
ralo Istennek l
Exod. 32. 14, 3
le még ezeket

Második a' r
dése: Küld-ki
ki-fejezi v. 2,

ISTENNEK VALASZ-TETE- le a' kesergő lélek könyörgésére.

Text: 2 Reg. 20. 5.

Meg-hallottam a' te imádságodat, &c.

Z meg-térhetetlen embereknek bű-
nök annyéra el-idegenitik Istent az
emberektől, hogy még a' nagy lelkű
embereknek-is érettek való törekedé-
sek fogatlan, meg-felel ugyan né-
kik, választ téfszen, de nem kedvek sze-
rént, mint Jeremiáfnak, ki cap. 14. v. 20, 21. a' vakme-
rő Sidoságnak bűneiről vallást tévén, azoknak meg-
maradásokért könyörgé, de igen szomorú választ tőn
a' Jehova néki. Jer. 15. 1, 2. Monda a' Jehova nékem.

Az hol az Isten kedvetlenségének két jelei vadnak:

Első a' törekedésnek meg-vetése; Nem hajlana-meg
az én szívem, nem hogy őtet, de még Moísest és Sa-
muel, kiknek rend kívül való hivatalok volt, egyebe-
tet buzgosággal meg-haladtak, és Isten előtt kedve-
sek voltak, mely ebből tétzik-meg, hogy a' nép ellen
való Istennek haragját le-szállították az ő idejekben,
Exod. 32. 14, 33. 1 Sam. 7. 9. kiket elő-hoz Pál. 99. 6.
le még ezeket-is nem halgatom-meg.

Második a' népnek Istennek színe elől való ki-kül-
dése: *Küld-ki az én orczáma elől*; mellyet mi követ-
ki-fejezi v. 2, 3.

D

Ellen-

Ellenben a' bűnből ki-térteknek, bűnökön zokogóknak, és Istenfélőknek bűnökön való meg-keférédek, és magokért való könyörgések oly hathatók, hogy az Istent úgy meg-győzik és fogják, hogy addig el nem erefztik, míg jó választ nem téstzen, Exod 32. Gen. 32. Mint példa Ezechias, 2 Chron. 30. 18, & seq. Itt-is ihén minémű nagy örvendetes választ téstzen az Úr néki az Esaiás által: *Eredgy-el mond-meg.*

Summája: Az Isten Esaiásnak parancsol, hogy választ vigyen Ezechias imádságára.

Két részei vadnak:

Az elsőben az imádságnak meg-halगतáfa, és könyhullatásinak látáfa.

A' másodikban gyűmölse a' könyörgésnek.

Az honnét ezeket az öt citkeleket lássuk-meg:

I. A' könyörgő személy; Kitsoda? Az ez igék-bé jelentetik *A' te imádságodat.* A' betegségbe esett Ezechias király volt ez, kinek az előt halála felől izent vala, v. 1. Most ugyan azon Esaiás által ismét könyörgésére választ téstzen. Tisztire nézve ő népe Fejedelmének nevezi, v. 5. Ez a' könyörgő személy az írásban néha jól viselt dolgairól említetik, mint 2 Reg. 18 3, 4, 5. 2 Chron. 30. 18, 19, 20. 2 Reg. 19. 1, 2. &c. Néha erőtlenségének vé-kéről, 2 Reg. 18. 7. El-fzakada, mely miatt nagy veszedelmet hozza magára és országra, v. 14. & seq. 2. A' kevélységről 2 Chron. 32. 24, 25, 26. mi volt ez ki-fejeztetik 2 Reg. 20. 13, 14. El. 38 2. melyért szomorú izenetet halla az Uról, v. 3, 4, 5, 6.

II. Formája a' könyörgésnek: Minémű volt könyör-

nyörgése, melyre Az kétképpen jelöl-
való magavisele-
dult, v. 2. 2. Ho-
38. v. 2.

Kérdés: Vally mintha az halál-
ször, mert fia mé-
rályi székbe ülhet-
meg a' Dávid nem-
Isten ilyen ígére-
2 Reg. 8. 25. Ugy-
mationnak modgya-
mely istenes mun-
bálványoktul tiszt-
találna halni. Ez-
embernek életéne-
119. 145. Phil. 1. 1.
terjedgyen.

III. Indító ok-
kal indittya: 1. A'
bizodalmaffan Ur-
vel, hogy az Isten
nem hizelkedett a'
22. 14. 3. Az ő
szavait, v. 3. Ez t-
adgya-meg és élet-
Mondhatnád: I-
hozfszabbításáért I-
orái meg-határoz-

űnökön zoko-
lo meg-kesere-
k oly hathatók,
ják, hogy addig
észen, Exod 3 1.
on. 30. 18, & 19.
álatzt tészén az
nd-meg.
parancsol, hogy
lgatása, és köny-
örgésnek.
t lássuk-meg:
da? Az ez igék-
betegségbe esett
előtt halála felől
Esaías által ísmét
re nézve ő népe
nyörgő fzemély
említetik, mint
9, 20. 2 Reg. 19.
ról, 1 Reg. 18. 7.
elmet hozza magá-
A' kevélységről.
fejeztetik 2 Reg
oru izenetet hal-
Minemű volt kö-
nyör-

nyörgése, mellyel az halált rola el-téríteni kívánta?
Az kétképpen jelentetik v. 2, 3. 1. A' könyörgésben
valo magaviseeléséről; 1. Hogy arczal a' falhoz for-
dult, v. 2. 2. Hogy imádkozott, keserveffen firt, Esa.
38. v. 2.

Kérdés: Vallyon s' miért firt? Felelet: Nem azért
mintha az haláltól félt volna, hanem ezekért: Elő-
ször, mert fia még akkor nem volt, ki ő utánna a' ki-
rályi székbe ülhetett volna, félt hogy ő benne szűnik-
meg a' Dávid nemzetéből valo királyi mag, kinek
Isten ilyen ígéretet tött vala, 1 Reg. 2. 4. Psal. 132. 12.
2 Reg. 8. 25. Ugy gondolkodhatott, talám a' Refor-
mationak modgyában vétkezett. Másodszor, hogy a'
mely istenes munkát el-kezdet, ugymint országát a'
bálványoktul tisztogatta, az félben maradna, ha meg-
találna háltni. Ezért immár kell minden keresztyén
embernek életének meg-hozfzabbítását kérni, Psal.
119. 135. Phil. 1. 24. Hogy ő általa az Isten dicsősége
terjedjen.

III. Indito okok: *Kérlek ő Uram!* Itt három ok-
kal indittyta: 1. Az ő hozzá valo kötelelségével, mert
bizodalmaflan Urának nevezi. 2. Az ő istenes életé-
vel, hogy az Isten előtt cselekedett kedves dolgokat,
nem hizelkedett az embereknek, 2 Reg. 18. 3. cap.
22. 14. 3. Az ő keserves fírásával elegyítette-meg
szavait, v. 3. Ez tehát könyörgése, hogy egészségét
adgya-meg és életét hozfzabbítsa.

Mondhatnád: Mi háltna embernek életének meg-
hozfzabbításáért könyörgeni, holott annak napjai,
orái meg-határozottak, ugy hogy azokat által nem

haghatni, mint szent Job bizonyítja, c. 14. v. 5.

Felelet: Igaz az, de te töled el vagyontitkolva élednek határa, talám könyörgésedre meg-jelentetik, Psál. 39. 5. Ezechiásnak élete meddig terjedgyen, s' mikor hallyon-meg el-végeztetett, de nem rekesztetett ki a' könyörgés hogy arra érkezék. Az Isten decretoma az elközöket ki nem rekeszti; a' minéművek az élethez meg-hosszszabítására: 1. A' mennyei tudománynak ismérése, Prov. 8. 35. 2. Az Isteni félelem, Prov. 10. 27. Psál. 128. 6. 3. Szüléinknek, előttünk jároinknak meg-becsúllése, Exod. 20. 12. 4. Isten parancsolatinak meg-örizése, Psál. 34. 10, 11. Prov. 3. 1, 2. Deut. 30. 20. c. 32. 47. 5. A' könyörgések, text. Psál. 102. 25. Summa, mivel a' hosszú élet Isten ajándéka, melyről Isten ígéretet tön Salamonnak-is, 1 Reg. 2. 14. és az Istent keresőknek, Psál. 91. 16. Hát nem haszontalan azért könyörgeni, ki-váltképpen ha Isten dicsősége te általad öregből, és az Ecclesiának szüksége kívánnya életeder, &c.

IV. Kitsoda téfzen választ az Ezechiás könyörgésére? Azt kétképpen írja-le: Először, az ő tulajdon nevééről, az Jehova. Másodszor, a' szövetségről: A' te atyádnak Dávidnak Istene, ki azt ígérte vala Dávidnak, hogy az ő magvával jól téfzen, és az erőtelenségnek vétkéért el nem veti, Psál. 89. 29, 30. &c.

V. Az Esaiás által tétetett választ vagy izenet kettő: 1. Az imádságnak meg-halgarása, a' miért könyörgött, hogy életerét meg-hosszszabítsa, meg léfzen. 2. Hogy az ő firását, mellyet titkos helyen tett, jól látta. 3. Hogy meg-gyógyította, &c.

T A N U

14. v. 5.
titkolva éle-
g-jelentetik,
rjedgyen, s'
em, rekeszte-
Az Isten de-
a' minémű-
A' mennyei
Az Isteni fé-
tüléinknek,
xod. 20. 12.
l 34. 10, 11.
' könyörgé-
el a' hofz/zu
tet tön Sala-
öknek, Pfal.
yörgeni, ki-
őregbül, és
, &c.
s könyörgé-
z ő tulajdon
ségrol: A' te
vala Dávid-
erőtelenség-
. &c.
y izenet ket-
a' miért kö-
meg léfzen.
yen tett, jól

T A N U-

